

ASOCIAȚIA CADRELOR
MILITARE ÎN REZERVĂ
ȘI ÎN RETRAGERE
DIN SERVICIUL DE
INFORMAȚII EXTERNE

Romanitate Unitate Continuitate

Album realizat de
Ioan IONIȚĂ-COLENTINA

BUCUREȘTI
2019

China Revolutionii Marii Uniri (1918)

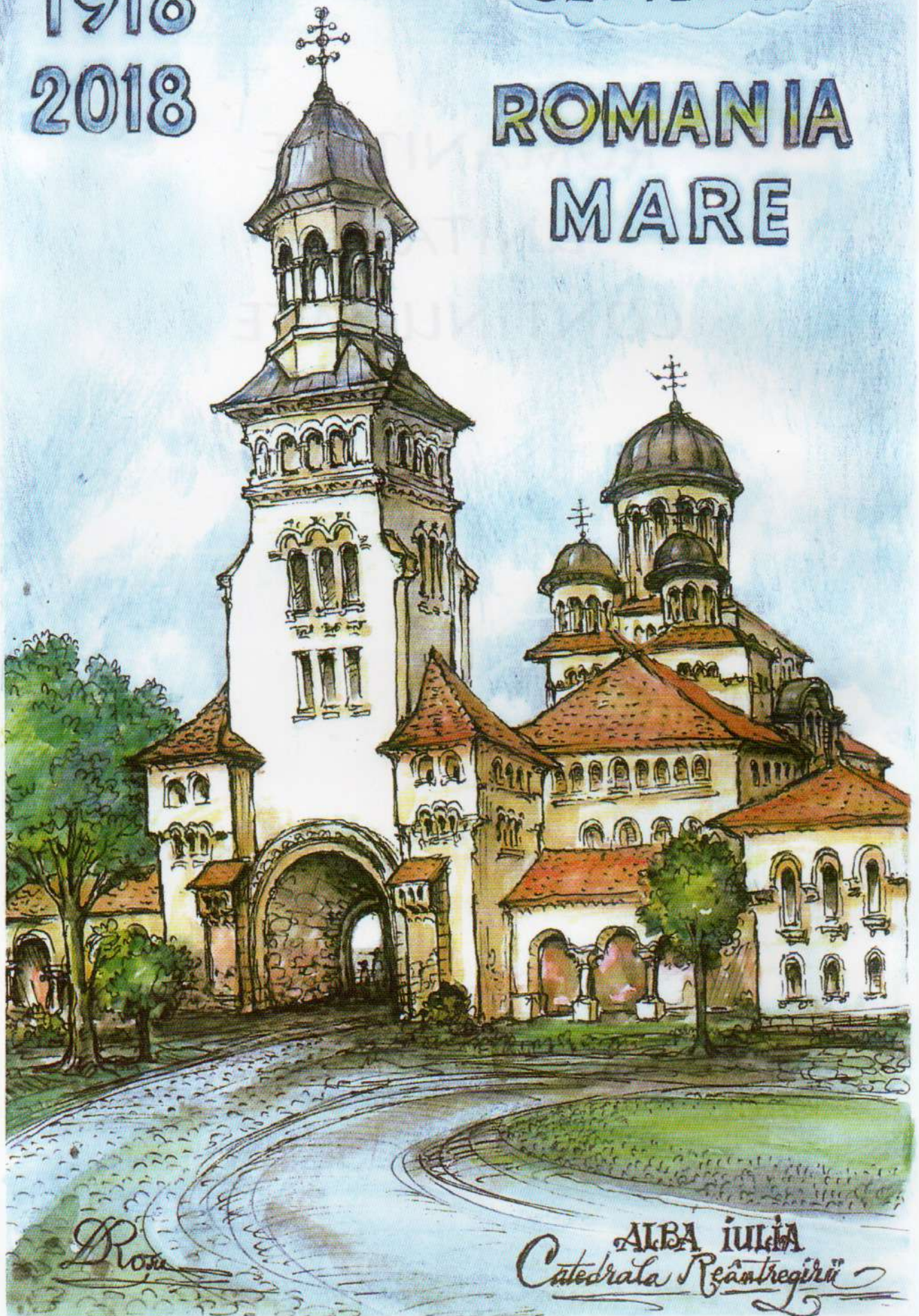

ROMANITATE
UNITATE
CONTINUITATE

1918
2018

CENTENAR

ROMANIA
MARE

D. Rosu

ALBA IULIA
Catedrala Reîntregirii

CUVÂNT ÎNAINTE

ROMANITATE UNITATE CONTINUITATE

Album realizat de
Ioan IONIȚĂ-COLENTINA

BUCUREȘTI
2019

1918
2018

CENTENAR

ROMANIA

MARE

ROMANITATE

UNITATE

CONTINUTATE

Redactare:

Andrei HLANDAN

Alin LUPU

Tehnoredactare și copertă:

Andreea-Cătălina BODONEA-FLOREA

© Toate drepturile acestei ediții sunt rezervate
ASOCIAȚIEI CADRELOR MILITARE
ÎN REZERVĂ ȘI ÎN RETRAGERE
DIN SERVICIUL DE INFORMAȚII EXTERNE - 2019

Adresă: Strada Gen. Doda Traian, Nr. 8, Sector 2, București

Tel./Fax: 021 210 99 36

E-mail: office@acxie.ro

ISBN 978-973-0-28843-8

CUVÂNT ÎNAINTE

Ce poți spune drept „Cuvânt înainte” despre o operă de artă cum este cea de față, mai cu seamă când nu ești specialist în domeniu?

Poți spune că îți place sau nu... Dar, voi spune că sunt încântat de „întreprinderea” domnului Ioan Ioniță, cu argumentul rezultatului acesteia, precum și cu cel al privilegiului celui care cunoaște istoria demersului său. În fapt, autorul mi-a spus, prin primăvară, că i-ar face plăcere să-mi arate ceva deosebit, un ceva căruia i s-a dedicat încă în urmă cu mulți ani. Când am văzut volumul de manuscrise caligrafiate și conținutul textelor, prima întrebare pe care i-am adresat-o a fost de ce nu o publică... Nici nu i-am adresat bine întrebarea că am văzut o „străluminare” pe fața domnului Ioniță, care mi-a răspuns: „Numai sub egida Asociației pe care o conduceți!”. Aceasta a fost toată „negocierea”, apoi, aprofundând mai mult demersul, l-am supus analizei Consiliului Director, care a aprobat publicarea lucrării.

Și iată-ne cu o operă de artă pe care o dedicăm Centenarului Marii Uniri a României.

Câteva precizări se impun a fi făcute în legătură cu demersul nostru. În primul rând, lucrarea originală – *manuscrisul caligrafiat* – este mai amplă, mai extinsă ca tematică, numărând peste 150 de file de dimensiunea 50/37 cm. Textele selectate pentru acest volum se înscriu, pe de o parte, în ideea unității și continuității milenare a poporului român, a limbii și a credinței sale pe teritoriul mai vast al continentului european, decât cel al actualului stat național unitar român, idee ce converge spre evenimentul de la 1 Decembrie 2018.

Pe de altă parte, recunoaștem, a trebuit să facem față și unor constrângeri editoriale, inerente în condițiile economice actuale. Nu în ultimul rând, am ținut seama de dorința autorului de a avea manuscrisul caligrafiat într-un exemplar, legat în piele, împodobit cu arabescuri aurite, precum vechile hrisoave.

Astfel, prezentăm public o lucrare ce poate fi un preludiu, o avanpremieră la viitoarea apariție a mării opere despre care i-a vorbit autorului preotul ctitor al Bisericii din Ghelari (județul Hunedoara). O operă în care sufletul de român al autorului strălucește, fiind destinată, neîndoielnic, expunerii în muzeul patrimoniului național.

Gl.bg. (rtg.) Prof. Petru NEGHIU
Președintele Asociației Cadrelor Militare
în Rezervă și în Retragere din S.I.E.

INTRODUCERE

„No, domnule consilier,
dumneata trebuie să faci o lucrare mare
pentru țară și popor...”!

Cu aceste cuvinte m-am despărțit, pe 6 iulie 1986, de părintele Nerva Florea, parohul ortodox al bisericii din localitatea Ghelari, la 18 km de Hunedoara. Aici părintele Nerva a construit între anii 1939-1973, pe o stâncă, la o altitudine de 760 m (cotă apropiată de cea de la Mormântul Sfânt din Ierusalim), o biserică măreață, o catedrală, cu sprijinul a 460 de ctitori, familii de mineri din comună. După indicațiile preotului au fost realizate atât proiectul de arhitectură, cât și pictura, sculptura și anexele din jur. Cele două turle din față ale catedralei au o înălțime de 47 m. La mijloc se află o cupolă centrală de 35 m în exterior și 27 m în interior, străjuită de alte patru turle mici. Lungimea bisericii este de 47 m, iar lățimea de 21 m.

Despre viața, activitatea, aprecierea de care s-a bucurat din partea enoriașilor, a ierarhilor, inclusiv a vrednicului de pomenire veșnică Patriarhul Teoctist, precum și despre o anumită clarviziune, poate chiar prorocie cu care a fost dăruit preotul Nerva Florea auzisem și eu prin anii optzeci ai secolului trecut, astfel că în 1986 am ajuns să văd și eu această minune a lumii, cunoscându-l personal pe acest „preot liturghisitor”, duhovnic și administrator al Sfintelor Taine. Am aflat atunci că aveam ceva în comun: studiile juridice, el fiind și absolvent al Facultății de Drept din Cernăuți. Cred că și din această perspectivă a înțeles să contribuie permanent la ridicarea demnității umane prin: dăruire totală pentru Dumnezeu și patrie, jertfelnicie, umanitarism, iubirea aproapelui. S-a dus la Dumnezeu la 20 iulie 1990, la frumoasa vârstă de 84 ani, și se odihnește întru nădejdea Învierii în cripta de pe latura din dreapta a ctitoriei sale din Ghelari.

Îndemnul părintelui Neva mi-a purtat pașii spre documentare prin biblioteci și arhive, de carte veche și rară. Încet, încet, aveam să constat că în mintea mea se cristalizaseră

trei filoane principale care aveau să străbată lucrarea: unitate, romanitate, continuitate, elemente care nu numai că sunt inseparabile când vorbim despre poporul român și Țara Românească. dar se și întrepătrund întreit. Pe această temă am redat o seamă de documente, unele în întregime, altele în extras, unele vechi, altele mai noi.

Ca sistem probator, am căutat să folosesc cât mai mult izvoare străine, de multe ori ungurești când este vorba de Transilvania, sau rusești când este vorba de Basarabia. Am procedat așa nu doar pentru a nu fi bănuțit de subiectivism, dar și pentru faptul general valabil că într-un proces, un înscris produs de o parte care consemnează anumite stări de fapt favorabile celeilalte părți, devine de necombătut în instanță.

Nu am urmărit să realizez o istorie a poporului român de la începuturi până în zilele noastre, ci doar evidențierea și evaluarea unor momente istorice care am considerat că ne interesează mai mult în prezent, cu aplicație practică pentru viitorul țării și al neamului nostru românesc. Prin modul în care a fost concepută și realizată lucrarea, ideile urmărite se prezintă singure.

Lucrarea în original este scrisă caligrafic, toată de mână, în tuș negru. Din când în când, pentru a evidenția ideea urmărită, unele cuvinte sunt scrise în tuș roșu. Atât literele de la începutul capitolelor, cât și vinietele de la sfârșitul acestora sunt pictate în stilul cronicilor bătrâne și al vechilor hrisoave domnești. Acestea au fost motive în plus pentru care l-am denumit HRISOV.

Originalul este realizat pe hârtie groasă, dimensiunea unei pagini fiind de 50 cm/37 cm, cântărește 4,2 kg și, asemenea lucrărilor din vechime, urmează să fie legată în piele.

Prima parte începe cu stabilirea hotarelor noastre străvechi de la Nistru până la Tisa și continuă cu scrieri din vechime ale istoricilor și călătorilor străini ce au vizitat cele trei Țări Române, care consemnează unitatea limbii, a obiceiurilor daco-romane și a credinței noastre strămoșești, „în prezența atâtor limbi diferite și a atâtor popoare migratoare care vreme îndelungată s-au abătut peste Dacia”.

Mihai Viteazul Unificatorul și jertfa sa adusă operei de unire a tuturor românilor ocupă un loc de cinste. În ceea ce privește tema continuității, o atenție deosebită am acordat-o cronicii maghiare Gesta Hungarorum (Faptele Ungurilor) scrisă de Anonimus, cronicarul regelui maghiar Bella al II-lea între anii 1131-1141.

Este arhicunoscut faptul că teoriile maghiare apărute în urmă cu peste 100 de ani prin care ungurii reclamă pretențiile lor teritoriale asupra Transilvaniei se bazează pe ideea hazlie că la venirea lor în aceste locuri, pe la sfârșitul mileniului I, nu ar fi găsit nici un locuitor, ci doar niște locuri pustii (terra deserta) căci, spun aceștia, populațiunea daco-romană ar fi fost retrasă, la anul 271, de împăratul roman Aurelian, în sudul Dunării!

Ori, chiar cronicarul acestui rege maghiar consemnează că pentru a învinge pe voievozii Gelu, Glad și Menumorut au trimis armate împotriva lor, toți trei s-au luptat cu înverșunare, uneori lupta durând câte trei zile, căci ai noștri voievozi aveau o mare armată de călăreți și pedestri, precum și fortărețe. Mulți ostași au fost omorâți, dar și mai mulți au fost luați prizonieri, ei omorând chiar pe Gelu lângă râul Căpuș.

Iată cum, consemnând la acea dată cu sinceritate și mândrie aceste adevăruri, cronicarul maghiar Anonimus nu prevăzuse că peste secole avea să ne pună nouă, românilor, la

dispoziție o probă zdrobitoare în combaterea teoriilor bizare ale propriilor săi compatrioți. Proba scrisă maghiară ce vorbește despre luptele lui Gelu este întărită și concordă cu proba orală așa cum aceasta a dăinuit în folclorul nostru românesc.

În continuare, lucrarea reproduce în întregime atât pentru importanța documentelor, cât și pentru dulceața limbii acelor vremuri privilegiile comerciale acordate de domnitorii Mircea cel Bătrân și Ștefan cel Mare negustorilor brașoveni care dovedesc unitatea de limbă, de gândire, simțire și a legăturilor economice neîntrerupte dintre cele trei Țări Române.

Răpirea nordului Bucovinei de către austrieci, în 1775, dat fiind că urmările dure-roase au rămas nerezolvate până în zilele noastre, este prezentată mult mai detaliat.

Răpirea Basarabiei și istoricul acestei provincii românești ni s-a părut că se impune a fi dezvoltat puțin mai mult, întrucât generațiile născute după instaurarea regimului comunist nu cunosc adevărul istoric, fie îl cunosc denaturat, iar în procentul cel mai mare, nu cunosc mai nimic!

După anii 1987, mai întâi pe fondul slăbirii economice, politice și militare, apoi pe fondul dezintegrării fostului U.R.S.S., mișcarea de separare și reafirmare națională din Basarabia a luat un avânt crescând. În august 1991, la data la care ei, pe stil vechi, sărbătoresc „Adormirea Maicii Domului”, are loc la Chișinău, în fața Parlamentului, o mare adunare la care și-au proclamat separarea de fostul U.R.S.S.

Cu acea ocazie, poeta Leonida Lari a precizat că singura soluție pentru dezvoltarea prosperă și independentă a Republicii Moldova este unirea cu România. Din păcate, România nu a avut potențial economic și financiar, așa cum a procedat fosta R.F.G. pentru a se uni cu R.D.G., să poată absorbi economia Basarabiei, care era structurată pe modelul Uniunii Sovietice, și nici nu i-a putut plăti cu bani grei pe potrivnici pentru a ne lăsa să ne unim.

Mai mult, rușii au masat noi trupe, aducând în Basarabia mult comentata Armată a XIV-a, comandată de generalul Alexandr Lebed, pentru a o ține în frâu.

Am urmărit atent evoluția situației din Republica Moldova începând cu Perestroika. Am fost la Chișinău înainte de 1989, am fost la „Podul de flori” de pe Prut, în mai 1990, și iarăși am revenit la Chișinău, și am constatat unire-n cuget și în simțiri. Întăresc aceasta cu faptul că la înmormântarea lui Adrian Păunescu, poetul Nicolae Dabija preciza că pe timpul presiunii comuniste, luna după amiaza, basarabenii plecau de la serviciu, copiii chiuleau de la școală, bătrânii începeau treburile casnice, iar străzile rămâneau pustii căci veneau cu toți să asculte Cenaclul Flacăra, care pentru ei era cea mai importantă manifestare culturală, în care puteau să audă o vorbire românească curată și care le-a dat putere să reziste.

Pe de altă parte, după momentul separării Republicii Moldova de fostul URSS, din august 1991, în ambele țări au fost create și dezvoltate, în genere, aceleași instituții și tip de economie. Orientarea, cu toate stagnările și recururile, este pro-occidentală.

În plus, România face parte din alianțe militare și structuri economice care îi vor permite să consolideze și să mențină unirea ce va veni. Apoi, se va urmări problema mult mai delicată cu sudul și nordul Basarabiei care, samavolnic, au fost înglobate la Ucraina, pentru care va trebui să creăm determinări în așteptarea momentului istoric favorabil.

Într-un gest profetic, la Ierusalim, la un kilometru de Mormântul Domnului, călugării de la Așezământul Românesc ne-au luat-o înainte! Pe peretele cancelariei, au pictat în foiță de aur, harta cu România Mare, cu granițele înconjurată de tricolor. Maica Domnului cu Pruncul în brațe țin, fiecare, în câte o mână, tricolorul nostru românesc, iar Tronul împărătesc se sprijină pe Carpați și Dunăre, din care izvorăște prima strofă din poezia „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie”, a lui Mihai Eminescu.

Sângele apă nu se face!

Pe măsură ce populațiile românești din diaspora au crescut numeric și s-au întărit, au început să aibă o contribuție tot mai mare la afirmarea și împlinirea idealurilor noastre naționale și au fost de un real ajutor celor din țară.

Acestea au fost mai mult decât evidente în timpul Primului Război Mondial, dar și după aceea, în timpul Conferinței de Pace de la Paris, când românii din străinătate s-au organizat în ligi, comitete și consilii, cu scopul declarat, limpede și concis de a face cunoscut omenirii că:

„noi românii voim ca poporul nostru, așezat, prin voia Domnului, între Nistru, Tisa și Dunăre, în fortăreața de munți a Carpaților să fie o singură națiune, o țară unită, sub o singură administrație, spre a apăra cultura latină la gurile Dunării și la Poarta Orientului”.

Prima care s-a afirmat a fost colonia română din Franța. Pe atunci, Parisul reprezenta pe arena internațională mai mult decât ceea ce acum reprezintă New York, Bruxelles, Strasbourg și Geneva la un loc. Franceza era nu numai limba de salon, dar și limba drep-tului internațional. În „Orașul Luminilor” se plămădea viitorul omenirii pe perioade lungi de timp. Filofrancezi prin excelență, românii erau atrași de Paris ca fluturii de lampă. Aici veneau mulți să studieze, să se perfecționeze, să se inspire, după care reveneau și aplicau în țară cele văzute și studiate. Aici veneau să se afirme pe arena internațională mari actori, scriitori, muzicieni, filozofi.

În fine, aici era crema a tot ceea ce România avea mai bun în toate domeniile și care întreținea legături strânse cu elitele vieții politice, culturale și științifice franceze. Imediat după izbucnirea Primului Război Mondial, românii de la Paris nu mai aveau timp să admire priveliștea încântătoare a orașului de pe platforma Turnului Eiffel ori pentru jurăminte de amor pe malurile Senei, nu mai aveau timp să asculte cancan-urile lui Offenbach în atmosfera de la Moulin Rouge și nici chef să-și toace banii în plăceri amăgitoare, căci altceva mult mai important îi preocupa pe ei în acele vremuri.

La sediul coloniei din Avenue Champs Elysées 114, la Biserica Ortodoxă Română din Cartierul Latin ori la Palais Bourbon ei discutau, se organizau și acționau. Astfel, au înființat Comitetul franco-român care a desfășurat o susținută campanie propagandistică prin care se aduce la cunoștința opiniei publice drepturile legitime ale României pentru

dezrobirea teritoriilor subjugate și desăvârșirea statului unitar național român. Ziarele *La Roumanie* și *La Transylvanie* aveau să aibă un incontestabil ecou în formarea unei opinii internaționale favorabile românismului.

Atât erau de influente acțiunile românilor din Franța încât crease un adevărat curent de panromânism! Imediat după intrarea în război a Statelor Unite împotriva Germaniei și Austro-Ungariei, românii ardeleni și bucovineni din SUA s-au înrolat voluntari în armata americană și au luptat în corpul expedițional din Franța.

Apreciind efortul uman de război depus de emigrația românească din SUA în Primul Război Mondial, senatorul american John Copper menționa la o adunare a românilor ținută în data de 9 martie 1918 la Youngstown că: „Românii din America în proporție cu numărul lor, au dat armatei Statelor Unite mai mulți soldați decât oricare alt popor din America”.

Acești români ardeleni și bucovineni din Statele Unite înflăcărați cum erau, nu au mai așteptat unirea cu România a teritoriilor românești aflate sub stăpânirea austro-ungară și, la 24 februarie 1918, au semnat Hrisovul de închinare și supunere a românilor ortodocși din Statele Unite ale Americii de Nord către Sfânta Mitropolie a Ungrovlahiei.

„Acest Hrisov de închinare și supunere este un act de unire cu Țara înainte de unire. O anticipare și o pregătire. O idee măreață trimisă celor de acasă, menită să-i încurajeze la actul suprem al desprinderii de stăpânirea străină și la întoarcerea la sânul țării, cum au făcut ei de acolo din America. Textul Hrisovului este emoționant și trebuie considerat ca un act fundamental al istoriei Transilvaniei pe lângă toate celelalte care-i fac cinste pe parcursul lungii perioade de înstrăinare, de lupte și de afirmare continuă a ființei ei românești. El face cinste și acelor români aflați în America atunci, și care au știut să descopere și să exprime acest mijloc al unirii cu Țara, model de chemare și de eternă memorie”, avea să consemneze mai târziu Antonie Plămădeală, mitropolitul Ardealului.

Îndrăznim să mai adăugăm faptul că Hrisovul reprezintă o colaborare ideală între preoți și juriști. Dacă începutul textului și sfârșitul aparțin preoților, juriștii i-au dat o formă și un conținut ca unui act de drept internațional în care semnatare sunt înaltele părți contractante. Hrisovul reușește să ne introducă în zbuciumul tumultos, năzuințele și lupta românilor americani din acele vremuri. Acum, după scurgerea unui veac de la apariție, când anumite cuvinte și expresii au devenit arhaisme și care dau textului o anumită dulceață, într-adevăr denumirea de „hrisov” i se potrivește pe deplin. Redăm câteva paragrafe din textul original:

„Noi, mai jos iscăliții, preoți și mireni, trimișii și împuterniciții poporului și Bisericii Ortodoxe Române din Statele Unite ale Americii de Nord, întruniți în sobor obștesc, pătrunși de simțământul dreptății și al dragostei de neam; socotind că toți din ținuturile românești robite de Ungaria, care vreme de zece veacuri nu numai ne-au răpit agoniseala noastră, câștigată cu grea trudă, ci pururi s-au năzuit să stăpânească

Limba, Credința și Datinile noastre românești moștenite din moși-strămoși; socotind că din fața prigonirilor stăpânirii ungurești adevărații noștri luminători și înainte-mergători au fost siliți să-și caute scăparea în binecuvântatul Regat românesc, iar noi poporul muncitor, sărac și necăjit să venim peste țări și mări în acest dulce pământ al libertății; socotind că în toate zilele amarei noastre vieți gândurile ni se îndreptau cu aducă dragoste și neclintită nădejde spre liberul Regat al României de unde așteptăm cu toții dezrobirea neamului nostru ajuns sub oblăduiri străine și dușmane...

Totodată, ne ținem datori în fața lui Dumnezeu și înaintea oamenilor să spunem cu toată tăria că prin acest cuvânt al nostru se rostește nu numai cele una sută cincizeci de mii de Români ortodocși din SUA, ci și milioanele de frați rămași sub stăpânirea ungurească al căror glas a fost întotdeauna și este astăzi mai mult decât înăbușit de silnicii și prigoane și cu cari împreună de veacuri întregi ne-am străduit și ne-am jertfit pentru unirea într-un libertate cu Regatul românesc..."

Hrisovul a prins viață la 10 martie 1918 tot la Youngstown, statul Ohio, în cadrul unei mari manifestații patriotice, în prezența membrilor Legației Române și a unui număr impresionant de oameni politici și ziariști americani. A doua zi, pe 11 martie, la Washington, 20.000 de români originari din Transilvania participă la o adunare în semn de aprobare a acestei uniri, care se încheie cu cântecul „Deșteaptă-te Române!”

Întrucât, necunoscând temeinic adevărata stare de fapt a națiunilor asuprite din Imperiul austro-ungar, precum și a propagandei intense desfășurate de aristocrația și ofițerimea din Austria și Ungaria în străinătate, cercurile politice din Statele Unite și Anglia erau tentate să aplice varianta unei federalizări a Imperiului, deși popoarele respective doreau să se facă aplicația dreptului de autodeterminare, românii americani și-au întezit eforturile în vederea obținerii sprijinului guvernului american pentru realizarea unității naționale.

Pe de altă parte, au intensificat colaborarea cu organizațiile cehoslovacilor, iugoslavilor și polonezilor din SUA pentru atragerea simpatiei și sprijinului american în vederea dezmembrării Imperiului austro-ungar.

Urmare acestor acțiuni concertate, la 20 septembrie 1918, președintele american Thomas Wilson avea să împărtășească aceste aspirații, convins fiind că „Austro-Ungaria este o șandrama putredă care nu mai poate fi ținută în picioare, oricâte proptele i s-ar pune, și a cărei dezmembrare a devenit o necesitate”.

Imediat după aceasta, la 26 octombrie, reprezentanții românilor americani împreună cu ceilalți reprezentanți ai naționalităților asuprite din Austro-Ungaria au semnat o Declarație de Independență în care reafirmau dorința de unitate națională. Pentru a da respectivei Declarații și o valoare de simbol, organizatorii au semnat-o la Philadelphia, în aceeași sală în care la 1776 se semnase Declarația de Independență a Statelor Unite. Este încă un act de răsunet, preparator și înainte mergător al Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia.

Pe lângă aceste acțiuni propagandistice de răsunet, pe lângă jertfa de sânge adusă pe câmpurile de luptă împotriva puterilor cu care România era în război, românii americani

s-au comportat ca adevărați americani, contribuind și cu bani: 22.904,67 dolari numerar și 28.000 dolari trimiși în țară sub formă de medicamente. De asemenea au mai cumpărat două ambulanțe pentru Crucea Roșie Română, toate acestea la valoarea monedei americane din anul 1917.

Apoi, în perioada 1917-1919, tot românii americani au participat la împrumutul public de război solicitat de guvernul SUA, suma depusă fiind de 1.246.550 dolari, reprezentând 5,3% din valoarea totală, deși, la acea dată, românii reprezentau doar 0,2% din populația nord americană născută în străinătate.

Începând cu luna iunie 1917, românii ardeleni și bucovineni din armata austro-ungară, căzuți prizonieri la ruși, au constituit Corpul de Voluntari sub conducerea căruia, în perioada 1917 – aprilie 1918, 396 ofițeri și 9721 soldați au venit să lupte alături de armata română pe frontul din Moldova.

Fruntașul transilvănean Onisfor Ghibu descrie atmosfera înălțătoare din gara de la Chișinău, în drum spre Iași: „A cântat corul ardelenilor condus de Aurel Mendrea «Deșteaptă-te române!», «Pe al nostru steag», «Vin dorobanții», «Pribeagul». Ele răsunau aici cu o putere extraordinară care înălța sufletele în chip miraculos... La despărțire, când trenul a pornit spre Iași, s-a strigat: «La revedere, la Alba Iulia»”.

În mod asemănător au procedat și românii din armata austro-ungară luați prizonieri pe frontul din Italia. Astfel, la 6/19 iunie 1918 s-a constituit la Roma Comitetul de acțiune al românilor originari din Transilvania, Banat și Bucovina care au avut ca rezultat imediat constituirea Legiunii române, destinată să lupte alături de armata italiană, împotriva Austro-Ungariei, ca trupe de asalt. Alte efective, organizate în regimente, au venit în țară și au luptat alături de armata română. Românii din Marea Britanie, Elveția, Suedia au desfășurat de asemenea o activitate propagandistică susținută pe lângă Puterile Antantei prin numeroase articole, apeluri, telegrame, publicații, cerând împlinirea idealului național de reîntregire a tuturor teritoriilor românești într-un singur stat independent.

Tânăr student fiind, m-am numărat și eu printre acei răsfățați ai sorții care au urmat cursurile de drept civil cu unul dintre cei mai mari juriști români ai secolului trecut și avocat de talie internațională, prof. univ. dr. docent Tudor Popescu. Cum deseori ne povestea cazuri din bogata sa activitate juridică, spre a ne face să înțelegem mai bine, de exemplu, importanța posesiei, ne-a relatat următorul caz: după al Doilea Război Mondial, România fusese obligată să plătească despăgubiri de război și față de SUA. Cum cele mai mari datorii de război le aveam față de URSS, care mult timp a păstrat trupe la noi în țară, aceștia ne impuneau să le plătim lor cât mai repede, motiv pentru care datorii față de americani au tot fost amânate. Prin anii 1954, nava Transilvania, pe atunci cel mai mare vas comercial românesc, efectua un transport în SUA, ocazie în care americanii intenționau să o sechestreze, pentru motivul de mai sus.

Spionajul românesc află și raportează în țară. Sunt convocați de urgență profesorii de la Facultatea de Drept din București care în primul rând au întrebat:

„- Unde este vasul acum?

- Tocmai a intrat în apele teritoriale americane.

- Să facă tot posibilul să se înapoieze în apele internaționale!". Și echipajul a făcut imposibilul, reușind să se întoarcă în apele internaționale unde nava a fost blocată de flota americană.

Acesta a fost deja un mare câștig pentru noi, preciza profesorul, căci cu totul altfel, mult mai ușor aveam să tratăm acum problema, având în continuare posesia navei aflată în apele internaționale față de situația în care ar fi ancorat în port la americani și aceștia ar fi avut posesia în buzunarul lor. Oricât de inteligentă a fost delegația română venită la masa tratativelor au rămas totuși de plătit niște bani pe care România nu-i avea, iar flota americană ținea vasul blocat în apele internaționale.

Atunci, s-a întâmplat neprevăzutul: Românii americani au plătit datoriile de război pe care România le avea față de SUA! De data aceasta ei au trecut peste faptul că la București era regimul comunist din cauza căruia mulți dintre ei au părăsit țara și au plecat în pribegie, ei având în vedere patria, simbolul: Transilvania!

Poate mulți nu vor crede, dar ultima parte a acestei relatări, respectiv plata despăgubirilor de război efectuată de către românii americani mi-a fost povestită înainte de 1989 chiar de un văr al lui Nicolae Ceaușescu care, se înțelege, în nici un caz nu mi-ar fi spus acestea dacă nu ar fi fost adevărate.

Țara se va redresa și va prospera atât cu eforturile celor dinlăuntru ei, cât și al celor stabiliți sau plecați în străinătate.

O garanție în acest sens este femeia româncă. Curată, frumoasă, muncitoare, ageră, ea este păstrătoarea tradițiilor bisericesti și a datinilor strămoșesti. În orice biserică din lume ea realizează o proporție zdrobitoare de 7-10/1 față de bărbați. Pe orice meridian sau paralelă ale globului pământesc s-ar afla, ea își învață copiii să vorbească românește și vorbesc în familie românește după zicala: „Afară e America (Franța, Germania, Australia etc.), în casă e România!". Le cântă „O ce veste minunată", de Crăciun, și „Hristos a înviat!", de Paști. Femeia româncă, dacă este nevoie, își smulge de la gură și tot face și ea măcar o colivioară când se săvârșește pomenirea morților. Iar în fața valurilor spumegânde ale vieții, cu cât este mai departe de țară, cu atât se încurajează mai vârtos cu zicala:

„Eu sunt tare ca o stâncă
Și nu uit că sunt româncă!"

Din nefericire, lupta și contribuția românilor din străinătate pentru realizarea idealurilor naționale și bunăstării celor rămași în țară sunt complet necunoscute! Surprinzător, nici românii cetățeni ai altor state nu cunosc eroismul și dăruirea de care au dat dovadă înaintașii lor români din statele respective!

Astfel, este necesar ca statul român, în mod organizat, prin Ministerul de Externe, să ia legătura cu toate comunitățile românești de pretutindeni pentru a se culege, redacta și publica fapte ca cele de mai sus. Nu trebuie ca statul român să dea bani! Se vor autofinanța ei! Dar trebuie o inițiativă organizată.

Aceasta se impune cu atât mai mult cu cât istoria lor este și istoria noastră, întrucât ei sunt ai noștri și noi suntem ai lor. Iar România este țara noastră a tuturor! Tot către aceștia, Sf. Ioan Iacob Hozevitul se adresează cu îndemnul:

„Fii pribegi ai țării mele
Rătăciți printre streini,
Nu uitați menirea voastră
De români și de creștini!”.

Privind retroactiv, lucrarea de față a fost realizată între anii 1986-1993, după care mă întrebam adesea care este rostul ei? Acum îmi este limpede că a trebuit să aștept un sfert de veac pentru a fi lansată cu ocazia unei mari sărbători naționale: Centenarul Marii Uniri!

Astfel, este și un omagiu adus bunicilor mei care au luptat în Marele Război, începând cu Valea Jiului, Mărăști, Mărășești, Oituz, Basarabia, campania din Ungaria, apoi mobilizați până la semnarea Tratatului de la Trianon (4 iunie 1920), în cadrul Regimentului 21 Artilerie, Brigada IX, Divizia IX, Corpul I Armată, precum și tuturor luptătorilor care au făcut România Mare.

Mai trebuia să fac cunoștință cu Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din S.I.E. unde am găsit un climat de profund patriotism și înaltă ținută intelectuală, care s-a oferit să publice lucrarea, pentru care voi purta deosebita mea considerație și întreaga gratitudine.

Ioan IONIȚĂ-COLENTINA

LAUDATIO

Inscrisiuni dăruită în piatră
pe Arcul de Triumf din București.

După secole de suferințe creștinește îndurate și lupte grele pentru păstrarea ființei naționale, după apărarea plină de sacrificii a civilizației umane, se îndeplini dreptate și pentru poporul român, prin sabia Regelui Ferdinand cu ajutorul întregii națiuni și gândul reginei Maria.

Liberator de neam și întregitor de hotare prin virtutea ostașilor săi, vrednici urmași ai eroilor creștinătății, - Ferdinand I Domn și Rege al Românilor - și-a făcut intrarea la 16 Octombrie 1922 în cetatea sa de scaun a Bucureștilor după înscăunarea de la Alba Iulia.

Inscripții dăltuite în piatră
pe Arcul de Triumf din București.

Bacia a fost „unde este acum Moldova și
Țara Muntenească cum și tot Ardealul
cu Maramureșul și Țara Oltului”, iar
hotarele sale:” Despre răsărit este apa Nistru-
lui, la istoricii cei vechi Tiras, iar despre amia-
zăzi Marea Neagră și Dunărea, despre apus
Tanonia, acum țările Budii, despre miazănoap-
te Morava și Todolia și crăia leșească unde
este Cămenita”.

— Miron Costin —

Iar noi rumanii, sintem devărați romani, și
aleși romani în credință și în bărbăție, din
care Ulpie Traian i-au așezat aici în urma
lui Decebal, după ce de tot l-au supus și l-au
pierdut; și apoi și celălalt tot șiragul împărați-
lor așa i-au ținut și i-au lăsat așezați aici și
dintr-acelora rămășiță să trag pînă astăzi
rumanii aceștia. Însă rumani se înțeleg nu
numai aceștia de aici (din Muntenia n.n.),
ci și cei din Ardeal, care încă și mai neași
sint, și moldovenii și toți cîți și într-altă par-
te se află și au această limbă...

— Constantin Cantacuzino —

DACI

ȘI

ROMANI

Locuitorii trăiesc după legea ortodoxă și se îmbracă cu haine lungi, purtând pe cap căciuli...
Limba lor e puțin deosebită de limba noastră italiană; ei își zic în limba lor romani, spunând că au venit în vremi străvechi de la Roma pentru a se așeza în această țară; și cînd vreunul întreabă dacă știe cineva să vorbească limba lor..., ei spun în felul acesta: știi românește, adică știi să vorbești limba română.

Călătorul italian

Francesco della Valle, secolul XVI.

Căci românii se trag din romani, ceea ce mărturiseste pînă în vremea de acum limba lor, care, deși se află la mijlocul unor neamuri barbare atît de felurite nu a putut fi răpusă... Deși năvăliri barbare de tot felul s-au revărsat asupra provinciei Dacia și asupra poporului român și regiunii getilor..., totuși s-a văzut că nu au putut fi răpuse coloniile și legiunile romane care se dezvoltaseră de curînd.

Încate sub valul de barbari, ele totuși mai exală limba romană și ca să nu o părăsească nici decum se împotrivesc cu atîta îndrjire încît îi vezi că luptă nu atît pentru păstrarea neatinsă a vieții, cit a limbii. Căci cine nu s-ar minuna,

dacă ar sta să socotească desele puhoaiie ale sarmatilor și goților, și de asemenea, ale hunilor, vandalilor și gepizilor și incursiunile germanilor și longobarzilor, că s-au mai păstrat încă pînă acum la daci și geți rămășițele limbii romane.

Umanistul Antonio Bonfini,
secolul XV.

Această țară (Muntenia n.n.), împreună cu Moldova și cu cea mai mare parte a Transilvaniei a fost populată de coloniștii romani din timpul împăratului Traian... Locuitorii acestei țări se socotesc drept urmași adevărați ai romanilor și-și numesc limba lor românească, adică romană.

Francezul Pierre Lescapier, 1574.

Dar s-a temut Soliman (Magnificul n.n.) că nu cunșea, cînd ar încerca să ocupe Transilvania sau Țara Românească sau Moldova, toate aceste țări să se unească și să se apere, în parte prin curșe, în parte - ceea ce de asemenea nu este greu de crezut - prin forță, deoarece sînt foarte bine apărate de munții cei mai abrupti, de pădurile cele mai greu de străbătut, de cele mai mari prăpăstii, de

riuri repezi și torente primejdioase, cu căi și poteci
nespus de strimte, *cu o cavalerie uimitor de nume-
roasă și o armată țărănească atât de pricepută
și atât de dîrză* în atacarea dușmanului în asemenea
locuri grele încît cei ce nu ar vedea acest lucru
cu greu ar putea fi făcuți să-l creadă.

Umanistul Anton Verantio,
secolul XVI.

*C*ine dorește să mai aibă încă o dovadă exactă
și nemincinoasă a provenienței lor romane, acela
să privească locurile lor de dans cu ochi atent și
va trebui să se minuneze de ele. Căci, mai întîi junii
lor merg la locurile de joc în cămășile lor romane
plisate. Cînd încep să bată pămîntul tare cu picioa-
rele, așezînd pe cel cu fluierașul ca pe un alt Apollo,
în centrul locului de joc, fac în jurul lui un cerc rotund,
fiecare bărbat așezat între alți doi și, fie cu mâinile,
fie, așa cum trebuie să se procedeze din politețe, cu
bîtele sau cu batistele, se prind unul de altul; apoi
saltă tripudiando (trepădînd n.n.) în rînd, tot timpul,
în așa fel încît al treilea salt să mențină tactul uni-
form, nu altfel decît cum scrie Livius despre Salus Sa-
cerdotibus, sau despre preoții dansatori ai zeului Ma-
rtis. Așa încît, un astfel de *spectacol roman* cu un ast-
fel de *dans roman* cu greu se poate găsi undeva în Europa.

*în prezenta altor limbi diferite și a altor po-
pore migratoare care veneau îndelungată cu
Căpătul altă parte Dacia, și se putea întrea-
ga Europă, Romani și au păstrat timp de por-
te 1200 ani limba lor veche română sau latină pi-
nă astăzi, în așa măsură înalt nici Italia, nici Ga-
lia, nici chiar Hercul și sunt alții de a-
proape de limba veche română ca acești țărani
romani*

**STATE,
STABILITATE,
CREDINȚĂ
STRĂMOȘEASCĂ**

*cum se știe din cărțile științifice româ-
ne și din cărțile străine că și după
Dacă în secolul al III-lea și al IV-lea
un fel de migrații de popoare au avut
Peștea și Noua Dacia Germană, Nürnberg, 1666.*

*acum mai adăugăm că și (românii n.r.) sunt
aceștia noui, în veacul al XIII-lea și al
XIV-lea, tocmai acolo și numai acolo unde
au fost aceștia strămoși lor, slavo-românii,
te cuprind de mirare cum de n-au grașit după
10 veacuri de lipsă de sine, că să se așeze cea
mai la stînga ori cea mai la dreapta.
Si iarăși ce rapis (indolegere) tainic vor fi avut
ai noștri cu barbarii din părțile Daciei lui
Traian ca atunci când au venit iarăși încoace,*

In prezența atitor limbi diferite și a atitor po-
poare migratoare care vreme îndelungată s-au
abătut atit peste Dacia, cit și peste întreaga
Europa, **Românii și-au păstrat timp de pes-
te 1560 ani limba lor veche romană sau latină pi-
nă astăzi**, în așa măsură încit nici Italia, nici Ga-
lia, nici chiar Hispania nu s-au ținut atit de a-
proape de limba veche romană ca acești țărani
români neinvățați.

Acum se știe din cărțile grănicerești roma-
ne și din istoriile împăraților că **și după
Dioclițian țările de astăzi ale valahilor
au fost colonizate cu popoare romane de graniță.**

- Johannes Fröster -

Vechea și Noua Dacie Germană, Niremberg, 1666.

Dacă mai adăogăm că ei (românii n.u.) sînt
așezați acum, în veacul al XIII-lea și al
XIV-lea, tocmai acolo și numai acolo unde
au fost așezați strămoșii lor, daco-românii,
te cuprînde mirarea cum de n-au greșit după
10 veacuri de lipsă de aici ca să se așeze ceva
mai la stînga ori ceva mai la dreapta.
Și iarăși ce zăpis (înțelegere) tainic vor fi avut
ai noștri cu barbarii din părțile Daciei lui
Traian ca atunci cînd au venit iarăși încoace,

acea să se dea binișor la o parte, ca oameni bine crescuți, care, intrind în casă străină în lipsa proprietarului, pleacă îndată, cerindu-și iertare la întoarcerea lui înapoi.

-Vasile Firvan -

Abia se încăieraseră, când unul dintre cei ce stăteau pe loc (anume Daniil Zalasdi), **valah de origine**, aducându-și aminte de pecetea sufletului și trupului său... **trecu la valachi**, din picină necunoscută, fără a fi fost nedreptățit de cineva, dând pînteni calului din locul de unde se afla întimplător.

-Cronicarul ungar István Szamosközy descriind bătălia de la Selimbăr și trecerea unor oșteni români de partea lui Mihai.-

Această slujbă a mea ce am făcut-o pentru Ardeal, că mi-am dat țara mea (Țara Românească) pradă turcilor și tătarilor... și atîția ani am stat împotriva turcilor cu oamenii mei și cu puținul ajutor al țării mele, **necruțînd singele nostru pentru Ardeal niciodată**, care, fiind sub apărarea mea, intru nimic n-a cunoscut nici o pagubă și este întreg.

-Mihai Viteazul (20 decembrie 1599).-

Si hotaru Ardealului. Pohta ce-am pohtit
Moldova și Țara Rumânească.

-Mihai Viteazul-

Aici zace cinstitul și răposatul capul creștinu-
lui, Mihail, marele voievod, ce au fost domn
Țării Românești și Ardealului și Moldovei;
cinstitul trup zace în cimpii Jordei, și, cind l-au
ucis neantîi, ani au fost 1109, în luna lui avg. 8 zile.
Această piatră o-u pus jupan Radul Buzescul i
jupănită ego (a lui) Treda.

-Inscripție pe o lespede mică de la
Minăstirea Dealu.-

Arin aceasta Mihai realizase, fie cît și numai
pentru o clipă, **unitatea politică a țărilor
române**, fapt de o însemnătate nemăsurată,
dacă nu ca o încoronare a năzuințelor trecute....
desigur ca o apucare înainte a țintei pe care poporul
românesc, ca și orice popor ce se află în starea
lui trebuie să o aibă pentru viitor: aceea de a-și întinde
hotarele politice pînă unde se întind acele ale națio-
nalității sale. Aceasta este gloria cea mai mîndră
a lui Mihai Viteazul, steara care, aprinsă de el
în trecut, va luci totdeauna viitorul poporului
român și a cărei lumină va fi puturea imbinată
cu figura lui Mihai.

-A. D. Xenopol, Istoria Romanilor din
Dacia Traiană.-

Noate semnele menționate pînă acum dovedesc îndu-
bitabil că românii sînt urmași ai legiunilor lui
Traian, fiind oglinda nobilului popor roman. Aceas-
ta o poate vedea oricine care are capacitatea de a înțelege
antichitățile romane prezente la români, ca într-o poezie
pitorească a lui Virgilius.

Johannes Tröster.

Pe zina de Sf. Voievozi la anul 1886 m-au chemat
la M-rea Neamtu, la bolniță, și l-am spovedit și
l-am împărtășit pe poetul M. Eminescu. Și au
fost acolo și Ion Gheorghită, din Crăcăoani, care acum
este primar. Dar M. Eminescu era limpede la minte numai
tare posac și trist. Și mi-a sărutat mina și au spus: Părin-
te să mă îngropați la tărîmurile mării și să fie într-o
mănăstire de Maici și să ascult în fiecare sară ca la
Agafton cum se cîntă „Lumină lină”.

— Însemnare pe un ceaslov, publicată de Paul Miron
în Logos semantikos, Berlin, New-York, 1981. —

Românul e numai ortodox. Ortodoxismul înseam-
nă aceasta. Problema religiei e a mea și a între-
gii omeniri. De răspunsul dat de ortodoxie se
leagă însă o anume unitate de simțire a poporului ro-
mân. Și în principiu, de continuitate organică a acestu-
ia. Așadar, din criterii culturale, revinț de a-mi face
religia mea proprie și-mi însușesc religia nației mele.
— G. Călinescu, Scrisori și documente, București 1979.

EXTRAS DIN CRONICA MAGHIARĂ SCRISĂ ÎN PERIOADA ANLDR 1131 - 1191

ANONYMI BELE REGIS NOTARII

(ANONYMUS)

GESTA HUNGARORUM

XX QUALITER CONTRA BYNOR MISQUAM EST

*... ut ait dominus. Et sic recepit et dedit
... ut dedit. Et sic recepit et dedit.
... ut dedit. Et sic recepit et dedit.
... ut dedit. Et sic recepit et dedit.*

MĂRTURII ALE INVADATORILOR

*... ut ait dominus. Et sic recepit et dedit.
... ut dedit. Et sic recepit et dedit.
... ut dedit. Et sic recepit et dedit.
... ut dedit. Et sic recepit et dedit.
... ut dedit. Et sic recepit et dedit.
... ut dedit. Et sic recepit et dedit.
... ut dedit. Et sic recepit et dedit.
... ut dedit. Et sic recepit et dedit.
... ut dedit. Et sic recepit et dedit.*

*... ut ait dominus. Et sic recepit et dedit.
... ut dedit. Et sic recepit et dedit.
... ut dedit. Et sic recepit et dedit.
... ut dedit. Et sic recepit et dedit.*

**ANONYMI BELE REGIS NOTARII
(ANONYMUS)
GESTA HUNGARORUM**

XX QUALITER CONTRA BYHOR MISSUM EST

ux autem Menemorut eos benigne recepit et diuersis donis ditatos tercia die repatriare precepit.

Quibus tamen ita respondit, dicens: *Dicite Arpadio duci Hungarie, domino vestro, debitores sumus ei, ut amicus amico, in omnibus, que ei necessaria sunt, quia hospes homo est, et in multis indiget. Terram autem, quam petiuit a nostra gratia, nullatenus concedimus nobis uiuentibus. Hoc etiam indigne tulimus quod Salanus dux ei concessit maximam terram, aut propter amorem, ut dicitur, aut propter timorem, quod negatur. Nos autem nec propter amorem nec propter timorem ei concedimus terram, etiam quantum pugillus caperet, licet dixerit ius suum esse. Et uerba sua non conturbant animum nostrum eo, quod mandauerit nobis se descendisse de genere Athile regis, qui flagellum dei dicebatur, qui etiam uiolenta manu rapuerat terram hanc ab athano meo, sed tamen modo per gratiam domini mei imperatoris Constantinopolitani nemo potest auferre de manibus meis...*

Arpad uero dux et sui nobiles hoc audientes iracundia ducti sunt, et statim contra eum exercitum mittere ordinauerunt.

FAPTELE UNGURILOR DE SECRETARUL ANONIM AL REGELUI BELA (ANONYMUS)

XX CUM S-AU DUS ÎMPOTRIVA BYHORULUI

ar ducele Merunorut i-a primit cu bunăvo-
intă și încercându-i cu diferite daruri, a treia zi
le-a zis să se întorcă acasă. Totuși le-a dat răs-
punsul, zicându-le: *Spuneți lui Arpad, Ducele
Ungariei, domnul vostru: datori îi sintem ca un
amic unui amic, cu toate ce-i sînt necesare, fiindcă
e om străin și duce lipsă de multe. Teritoriul însă
ce l-a cerut bunei voine a noastre nu i-l vom ceda
niciodată, cită vreme vom fi în viață. Și ne-a părut
rău că ducele Salanus i-a cedat un foarte mare
teritoriu, fie din dragoste, cum se spune, fie din frică,
ceea ce se tăgăduiește. Noi însă, nici din dragoste, nici
din frică, nu-i cedăm din pământ nici cit un deget,
deși a spus că are drept asupra lui. Și vorbele lui nu
ne înfricoșează inima fiindcă ne-a trimis vorbă că se
trage din neamul regelui Atthila, care se numea bi-
ciul lui Dumnezeu, care chiar dacă a copleșit prin silă
această țară de la strămoșul meu, totuși însă din mila
stăpînului meu, împăratul de Constantinopol, nimeni
nu mi-o poate smulge din mâinile mele.*

*iar ducele Arpad și nobilii săi, aflînd, s-au aprins de minie
și nu poruncit număidecit să trimită o armată împotriva lui.*

XXI DE ZOBOLSU

est vero Zobolsu et Thosu hinc egressi usque ad castrum Zotmar pervenerunt, **et castrum per tres dies pugnando obsidentes** victoriam adepti sunt. Et quarto die castrum intrantes milites ducis Menumorout, quos ibi apprehendere potuerunt, catenis ferreis obligatos in teterrima carceris inferiora miserunt et filios incolarum in obsides acceperunt, et castrum militibus plenum dimiserunt, ipsi vero ad portas Mezesinas ire ceperunt.

XXI DESPRE ZOBOLSU

in urmă însă, Zobolsu și Thosu, plecând de aici, au ajuns la fortăreața (Satu Mare (n.n.)). **Și după o luptă de 3 zile, asediind fortăreața,** au câștigat victoria și, intrând a patra zi în fortăreață, pe soldații ducelui Menumorout pe care i-a putut prinde aici, i-a legat în lanțuri și i-a băgat în fundul cel mai întunecat al unei temnițe, iar pe fiii locuitorilor i-a luat ostateci și a lăsat apoi fortăreața plină de soldați. Dar ei au căutat să se ducă spre porțile Mezeșului.

XXIV DE TERRA ULTRASILUANA

Et dum ibi diutius morarentur, tunc Tuhutum pater Horca, sicut erat vir astutus, dum cepisset audire de incolis bonitatem terre Ultrasiluanæ, ubi Gelou quidam Blacus dominium tenebat cepit ad hoc hanelare, quod, si posse esset, per gratiam ducis

Arpad domini sui terram Ultrasilvanam sibi et suis posteris acquireret. Quod et sic factum fuit postea...

XXIV DESPRE ȚARA ULTRASILVANĂ

 i răminind aici (în Bihor) multă vreme, atunci Tuhutum, tatăl lui Horca, după cum era el om șiret, după ce a prins să afle de la locuitori despre bunătatea Țării Transilvaniei, unde avea stăpânire un oarecare român Gelu a început să ofteze dacă n-ar putea cumva să dobândească, printre-o bunăvoință a ducelui Arpad, stăpînul său, țara (Transilvaniei) pentru sine și pentru urmașii săi. Ceea-ce s-a și întîmplat după aceea întocmai...

XXV DE PRUDENTIA TUHUTI

 redictus vero Tuhutum vir prudentissimus misit quendam virum astutum, patrem Opaforcos Ogmand, ut furtive ambulans previderet sibi qualitatem et fertilitatem terre Ultrasilvane, et quales essent habitatores eius. Quod si posse esset, bellum cum eis committeret, nam volebat Tuhutum per se nomen sibi et terram acquirere. Ut dicunt nostri ioculatores: omnes loca sibi aquirebant, et nomen bonum accipiebant. Quid plura? Dum pater Ogmand, speculator Tuhutum, per circuitum more vulpino bonitatem et fertilitatem terre et habitatores eius inspexisset, quantum humanus visus valet, ultra, quam dici potest, dilexit et celerrimo cursu ad dominum suum reversus est. Qui cum venisset, domino suo de bonitate illius

terre multa dixit: Quod terra illa irrigaretur optimis fluviis, quorum nomina et utilitates seriatim dixit, et quod in arenis eorum aurum colligerent, et aurum terre illius optimum esset, et ut ibi fodere-
tur sal et salgenia...

XXV DESPRE PREVEDEREA LUI TUHUTUM

 ar mai sus numitul Tuhutum, om foarte prevă-
zător, a trimis pe un oarecare bărbat șiret, pe
Ogmand, tatăl lui Opaforcus pentru ca, umblind
pe ascuns, să se informeze despre calitatea și fertili-
tatea pământului din Ultrasilvania și ce fel de oameni
sunt locuitorii de acolo și dacă ar fi cu putință să se
războiască cu ei. Căci Tuhutum voia să-și câștige și nu-
me și pământ, precum spun lăutarii noștri: toți au
câștigat pământ și au căpătat și nume bun. Ce să
nai spun? Atunci tata Ogmand, iscoada lui Tuhutum,
ocolind după năravul vulpii, a ispitit vrednicia și
bunătatea țării și pe locuitorii ei pînă unde poa-
te ajunge vederea omului, i-a plăcut peste măsura
și s-a întors la domnul său cu cea mai mare înțea-
lă și cînd a sosit, i-a vorbit domnului său despre bu-
nătatea acelei țări, că acea țară este ndată de cele
mai bune ape, al căror nume și foloase le-a spus pe
rînd, și că din nisipul aceluia se culege aur și au-
rul acelei țări este cel mai bun aur, că de acolo
se scoate sare și materii sărate...

XXVI QUOMODO CONTRA GELU ITUM EST

Tunc Tuhutum audita bonitate terre illius, misit legatos suos ad ducem Arpad, ut sibi licentiam daret ultra silvas eundi contra Gelou ducem pugnare. Dux vero Arpad, inuito consilio, voluntatem Tuhutum laudavit et ei licentiam ultra silvas eundi contra Gelou pugnare concessit. Hoc dum Tuhutum audivisset a legato, preparavit se cum suis militibus, et dimissis ibi sociis suis egressus est ultra silvas versus orientem contra Gelou ducem Blacorum. Gelou vero dux Ultrasilvanis audiens adventum eius, congregavit exercitum suum et cepit velocissimo cursu equitare obviam ei, ut eum per portas Mezesinas prohiberet, sed Tuhutum uno die silvam pertransiens ad fluvium Almas pervenit. Tunc uterque exercitus ad invicem pervenerunt, medio fluvio interiacente. Dux vero Gelou volebat, quod ibi eos prohiberet cum sagittariis suis.

XXVI CUM S-AU DUS CONTRA LUI GELU

Tunci Tuhutum, aflind despre bunătatea acelei țări, și-a trimis soli la ducele Arpad, ca să-i dea voie să se ducă dincolo de păduri, să se lupte împotriva lui Gelou. Ducele Arpad însă, după consfătuirea avută, a lăudat propunerea lui Tuhutum și i-a dat voie să meargă dincolo de păduri să se lupte împotriva lui Gelou. Aflind aceasta dela solul său, Tuhutum a făcut pregătiri cu ostășii

săi și, după ce și-a lăsat tovarășii acolo, a plecat peste păduri, spre răsărit, **in contra lui Gelu, ducele Blachilor: Tar Gelu voievodul Transilvaniei,** auzind de venirea aceuia și-a adunat oastea și a început a călări cu mersul cel mai grabnic înaintea lui ca să-l oprească pe acela la porțile Mezeșului, dar Tuhutum, trecind într-o zi prin pădure, a ajuns la riul Almaș. Atunci amândouă oștile au ajuns față în față, fiind între ele numai riul. Tar ducele Gelu a voit să-i oprească pe aceia acolo prin arcașii săi.

XXVII DE MORTE GELU

 t quia leuam habuerunt transitum utraque acies, pariter ad pugnam peruenerunt, **et pugnatum est inter eos acriter,** sed victi sunt milites ducis Gelou et ex eis multi interfecti, plures uero capti. Qui cum fugeret, properans ad castrum suum iuxta fluum Zomus positum, milites Tuhutum audaci cursu persequentes, **ducem Geloum iuxta fluum Corpus interfecerunt.**

XXVII DESPRE MOARTEA LUI GELU

 i fiindcă a avut o trecere ușoară, amândouă oștile au început deodată lupta și a fost între ei o luptă inversunată, dar ostașii ducelui Gelu au fost biruiți și mulți dintre ei omorâți și încă și mai mulți făcuți prizonieri... și pe cînd

fugea grăbit spre fortăreața sa situată lângă fluviul
Zomus, soldații lui Tuhutum, urmărindu-l în fuga ma-
re, au omorât pe Gelou lângă râul Copus (Căpus).

XLIV DE INSULA DANUBII

t, antequam hoc fieret (Arpad), mitterent exerci-
tum contra Glad ducem, qui dominium ha-
bebat a fluvio Morus usque ad castrum Horom,
ex cuius etiam progenie longo post tempore des-
cenderat Ohtum, quem Sunad interfecit...

Et cum uellent transire annem Temes, uenit obuiam
eis Glad, a cuius progenie Ohtum descendit, dux illi-
us patrie cum magno exercitu equitum et peditum
adiutorio Cumanorum et Bulgarorum atque Blacorum.
...Tunc Hungarii tubas bellicas sonuerunt et fluvium
transnatando acriter pugnare ceperunt...

XLIV DESPRE INSULA DUNĂRII

i înainte de a face aceasta (Arpad), a hotărât
să trimită o armată împotriva voievodului
... Glad, care și avea stăpînirea de la râul Mureș
pînă la cetatea Horom. Din neamul acestuia, după
multă vreme s-a pogorît Ohtum pe care Lauceis Sunad.
...Și cînd au voit să treacă peste fluviul Timiș, le-a ieșit
înainte Glad, din neamul căruia se trage Ohtum,
ducele acelei patrii, împreună cu o mare armată
de călăreți și pedestri, cu ajutorul Cumanilor și

Bulgarilor și Valachilor.

Atunci Ungurii făcură să răsună trompetele de război și trecind înnoț peste fluviu, încep să lupte cu inverșunare.

Dar regelui Ștefan, (Ahtum) îi arăta foarte puțină cinste, lizându-se pe mulțimea ostașilor și a nobililor, asupra cărora avea stăpânire.

Avea chiar o mulțime fără număr de cai neîmblânziți, afară de cei îngrijiți și păstoriți de slugi acasă. Ale sale erau și turmele nesfârșite, care toate își aveau păstorii lor anumiți, deasemenea avea și moșii și curți. Și-a întins puterea sa peste sarea regească ce cobora pe Mureș, punind în porturile aceluiaș riu pînă la Tisa vameși și paznici și a pus vamă asupra tuturor. Regele Ștefan s-a folosit de un sarecare Chanadin, oștean vestit, fugit de la Ahtum. Acesta, adunându-și oastea, a pornit război și îndată ce a trecut Tisa a pornit lupta împotriva lui Ahtum și a oștirii sale. Lupta a fost grea și larmă mare și bătălia a ținut pînă la amiază și au căzut mulți răniți, ici și colo, de amîndouă părțile. Atunci oastea lui Chanadin, luînd-o la fugă, s-a ascuns.

Mărita noastră soție! Cotropitorul ne-a călcat pământul, l-am scăpat din mâini și el s-a năpustit în cuprinsul moșiei. Ducem cu el bătălii: *bătălie la apa Almaș, bătălie la Căpuș*. Acum, năvalnicului i-au rămas doar urmele prin colbul drumurilor noastre, urmele copitelor roibilor lui. Bătăliile însă nu au ajuns la capăt de sfârșit, le urmăm altunde, dincolo de inhotărnicirile ce ne-au fost și rămân ale noastre. Și, te îmbrățișăm, mărita noastră soție.

Înștiințarea voievodului Gelu trimisă verbal prin sol, soției sale, Rebrisoara.
(originală de pe Birgău)

Mărite al nostru soț și voievod, nu ne e în necredință biruința ta asupra năvalnicului, nu ne-a fost în necredință. Te știm nebiruit, iară acum îți dorim învingere deplină; noi ne-am învins nerăbdarea; te vedem ținând cu tărie spada, neborită din mâinile tale nicecum. Moșia ne e în gând, în inimă. Și, te îmbrățișăm cu iubire, încredere, mărite al nostru soț și voievod.

Răspunsul trimis voievodului Gelu de soția sa, Rebrisoara.

PRIVILEGIUL COMERCIAL ACORDAT DE
MIRSEA CEL BĂTRÂN, DOMNUL ȚĂRII ROMÂNEȘTI,
NEGUSTORILOR BRAȘOVENI
-1413, AUGUST 5, CIMPULUPO.

RELAȚII
INTER-ROMÂNE

**PRIVILEGIUL COMERCIAL ACORDAT DE
MIRCEA CEL BĂTRÎN, DOMNUL ȚĂRII ROMÂNEȘTI,
NEGUSTORILOR BRAȘOVENI
-1413, AUGUST 6, CÎMPULUNG.**

*Eu cel în Hristos Dumnezeu credinciosul și de
Hristos iubitorul și de sine stăpînitorul, Io
Mircea, mare voievod și domn, stăpînind și
domnind peste întreaga țară Ungrovalahiei și peste
părțile de dincolo de munte și spre cele tătaruști,
și peste amîndouă laturile Dunării întregi, pînă
la marea cea mare, și din mila lui Dumnezeu și
stăpînitor al cetății Dârstor, binevoit-a domnia mea,
de bună voia mea, cu inima curată și luminată, și
dăruit-am acest hrisov al domniei mele și împli-
nit-am rugămîntea pîrgarilor din Brașov, fiindcă
s-au rugat de domnia mea să le înoiesc și să le
întăresc așezămîntele ce le-au avut de la stră-
moșii domniei mele pentru vană, prin tîrguri-
le din țara domniei mele și pe drumul Brașo-
vului pînă la Brăila: ca să dea de la un vîlar
de Ipru 1 fertun, de la cel de Luvia 1 perperă, de
la cel de Colonia 12 ducați, de la cel de Sekia 6 du-
cați, iar de la vîlarul tăiat nimica. Și cine aduce
săpci frincești, nimica. De la un butoi de mied
12 ducați, de la un butoi de vin 6 ducați, de la un
cal, cine cumpără, să dea 6 ducați: de la o mașă
de ceară 12 ducați; de la piper, de la sofran, de la
lumbac, de la camelot, de la pieile de miel, de la*

piei și de la alte mărfuri ce vin de peste mare, de la 100 de perpere 3 perpere; de la un porc 2 ducați, de la un bou 3 ducați, de la o vacă 3 ducați, de la un berbec un ducat, de la o piele de cerb 1 ducat: de vor fi și alte piei cu ea, să nu dea nimica; de la un burduf de brinză 1 ducat. Călărețul care trece pe la Bran 3 bani; pedestrul 1 ban; și cei ce trec cu pește, de la un car 1 pește, iar pentru ce va fi deasupra să nu dea nimic. Tar la Brăila, de majă 1 perperă, iar la Tîrgșor de car 1 pește; la Tîrgoviște, așisderea; un cal încărcat, fie cu orice, 3 ducați. Tar la Dimbovița, cîți cai la car, atîția ducați și un pește, iar de la un cal încărcat 3 bani, de la alte mărfuri nimica; un cal slobod 1 ducat, iar pedestrul 1 ban. Și iarăși, cine și dă marfa pe datorie, să și caute datornicul sau chezași, dacă i are, iar de oameni drepti să nu se atingă; și nimenea să nu bănuiască pe vreun om drept. Și iarăși, cine se va încerca dintre boierii domniei mele, mari și mici, fie că va fi cumpărată acea vamă, fie că va fi dată cuiva de pomână, și va adăuga și nu va rămînea pe lingă cele ce le-am întărit și legiuit în așezămîntul de mai înainte, unul ca acela va avea să primească mare rău și urgie de la domnia mea. Și s-au făcut acestea, cînd au venit la Cîmpulung Felentin și Martin și Crus. Tată și martorii: Radul ban, jupîn Andriaș, jupîn Radul, fratele jupînului Cazan, jupîn Șerban al lui Bilcear, jupîn Stoica Rusul, jupîn Badea al Vameșului.

Și eu, logofătul Baldovin, am scris, în luna lui august în 6, anul 6921, indictionul 6.

Te Mircea voievod din mila lui Dumnezeu domn.

**PRIVILEGIUL COMERCIAL
DAT BRAȘOVENILOR DE CĂTRE
ȘTEFAN CEL MARE, DOMNUL MOLDOVEI,
1458, MARTIE 13, SUCEAVA.**

B*în mila lui Dumnezeu, noi Ștefan-Voievod, domnul Țării Moldovei, facem cunoscut prin această carte a noastră tuturor cîți o vor vedea sau o vor auzi cîtindu-se, că ne-am sfătuit cu boierii și toți sfetnicii noștri, și am dat această carte a noastră prietenilor noștri, tuturor Brașovenilor și tuturor neguțătorilor și întregii țări a Birsei, tuturor camenilor și tuturor neguțătorilor, spre aceea ca să aibă de la noi același așezămînt și același drept, pe care l-au avut de la moșul nostru, voievodul Alexandru: cînd vor veni cu marfă la țara noastră, să vie în voie bună la țara noastră cu marfa lor, cît vor avea, iar vamă vor avea să plătească cîte 4 groși de povară, cum a fost dreptul cel vechi, dat lor de strămoșii noștri. Și să fie volnici să umble prin toată țara domniei mele, și prin cetăți și prin tirguri, ca să-și vîndă marfa lor: și postavuri, și*

vinză și bobou și orice ar avea; dar vinza și boboul să le vinză cu cotul, iar postavurile să le vîndă cu bucata, celor cu care se vor tocni. Tar vama au să plătească: de la o bucată de Colonia cite 12 groși, de la una de Leubia cite 18 groși, de la una de Buda cite 8, iar de Lehia cite 4 groși. Tar vama Sucevei să n-o plătească nicăieri, afară de Suceava, măcar de ar merge pînă dincolo de mare. De asemenea, întorcîndu-se cu marfa lor la Țara Ungurească, vor plăti vama Sucevei la Suceava, iar în alt loc nicăieri în țara noastră. Și să fie volnici a și cumpăra și boi și vaci și tot ce au mai cumpărat pe vremea moșului nostru Alexandru voievod, fie vite, fie altceva; același drept și aceeași voie le-am dat și noi. Însă cînd vor vrea să scoată din țara noastră la Țara Ungurească, atunci vor plăti de fiecare cap de bou cite 2 groși; mai mult nimic nu vor plăti: De asemenea, dacă cineva își va cunoaște la ei boii sau caii săi, ori unde în țara noastră, și dacă omul nostru va dovedi pe Brașoveni cu oameni buni, iar Brașovenii nu vor putea să pună chezași (sodăși) pentru cai sau pentru boi, ei vor pierde acei cai sau boi, dar nu vor avea să plătească și gloabă, nici măcar un gros: ei vor rămînea numai cu paguba, și mai mult nimic. Și nimenea dintre boierii sau diregătorii noștri să nu cuteze a lua de la ei măcar un gros. De asemenea, dacă Brașovenii ar voi să stea și să se judece înaintea noastră, cînd cineva s-ar zeli împotriva lor, ei să fie volnici a veni

înaintea noastră ca să-i judecăm. Nimeni altcineva în țara noastră, nici boieri nici vornici, nici șoltuz, să nu îndrăznească a-i judeca, sau a le lua măcar un gros peste cele ce scriem mai sus; altfel va plăti mare pedeapsă și urgie de la domnia mea. Scriem toate aceste de mai sus, ca să le fie neclintite toată viața noastră. Iar spre aceasta este credința domniei mele mai sus scrisului noi, Ștefan voievod și credința mitropolitului nostru chir Teoctist, și credința boierilor noștri: credința panului Manoil, cr. p. Vlaicul pircălab, cr. p. Iliș Modruș, cr. p. Petru Ponici, cr. p. Albu spătar, cr. p. Toma Cănde, cr. p. Micu Craiu, cr. p. Ștețco al lui Dumuncuș, cr. p. Cozmită, cr. p. Isaia postelnicul, cr. p. Stanimir visternicul, cr. p. Sacăș spătarul, cr. p. Toader ceașnicul, cr. p. Zbiară stolnicul, cr. p. Ion comisul, și credința tuturor boierilor noștri, și mari și mici. Iar spre mai mare tărie a tuturor acestora mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru boierului Vulpaș subcaștilerul să scrie și pecetea noastră și o atirne la această carte a noastră.

*Scris-a Iliș în Suceava la anul 6966,
martie 13.*

DUMNEZEU NE-A PĂRĂSIT

DAR NU NE-A FĂRĂSIT

BUCOVINĂ, PLAI DE DOR... BASARABIE ROMÂNĂ...

...Și astfel Bucovina, cea mai frumoasă parte a Moldovei, cu vochea capitală Suceava, cu 10000 km² și 75.000 locuitori, cu 233 de orașe și sate românești, cu mormintele lui Ștefan cel Mare de la Putna, cu splendoridele monumente de artă medievală: Sucevița, Moldovița, Voronețul și Humorul, a fost cuprinsă din trupul țării - prin mijlocul edicării și în pofida oricărui principiu de drept internațional - de către împăratul habsburgic. La urmare a protestelor maselor, a stărilor în frunte cu domnitorul Grigore Ghica, acesta a fost asasinat mârșelește de otomani în octombrie 1777.

În pofida măsurilor represive luate de marile puteri, mișcarea de protest împotriva stărilor

DUMNEZEU NE-A PEDEPSIT

DAR NU NE-A PĂRĂSIT

La 7 mai 1775 - printr-o convenție încheiată la Constantinopol - Poarta a consimțit la cedarea Bucovinei către Austria. Rezistența unor demnitari turci a fost repede transformată în bunăvoință prin oferirea de: galbeni, briliante, cutite cu pietre scumpe, oglinzi venetiene, porțelanuri, și mai multe daruri pe care baronul Thugut, reprezentul împărătesei Maria Tereza la Constantinopol, le-a oferit cu lărghețe.

...Și astfel Bucovina, cea mai frumoasă parte a Moldovei, cu vechea capitală Suceava, cu 10.000 km² și 75.000 locuitori, cu 233 de orașe și sate românești, cu mormântul lui Ștefan cel Mare de la Putna, cu splendidele monumente de artă medievală:

Sucevița, Moldovița, Voronetul și Humorul, a fost ruptă din trupul țării - prin mijloace odioase și în pofida oricăror principii de drept internațional - de către Imperiul habsburgic. Ca urmare a protestelor maselor, a clerului în frunte cu domnitorul Grigore Ghica, acesta a fost asasinat mișelește de otomani în octombrie 1777.

În pofida măsurilor represive luate de marile puteri, mișcarea de protest împotriva știrbirii

unității teritoriale și autonomiei țării a continuat cu intensitate, cuprinzând pe **românii din toate teritoriile**. Așa de pildă, în Țara Românească, în centrul mișcării se află învățații boieri Mihail Cantacuzino și Jenăchită Văcărescu, care întocmesc memorii, axate pe ideea existenței din vechime a drepturilor solicitate și în spiritul cantemirian al unor tratate (capitulatii) inițiale privind reglementarea relațiilor între țările române și Poartă.

Guvernul habsburgic a denumit noul teritoriu „Moldova austriacă”. Cuvînd însă, pentru a masca anexiunea, Austria denumește acest teritoriu „Bucovina”, după denumirea pădurilor de fagi de la Cosmin. Pînă în 1786, Bucovina a fost menținută sub administrația militară austriacă, iar după această dată a fost alipită la Galiția, ca o simplă circumscripție administrativă a acestei provincii.

— Mircea Mușat; Ion Ardeleanu.

De la statul geto-dac la statul român unitar. —

Războiul a fost extrem de extenuant nu numai pentru Turcia ci, în și mai mare măsură, pentru Principatele dunărene și a durat șase ani. De lingă faptul că conform păcii, încheiată la București în anul 1812, Rusia a primit întreaga Basarabie, mulțumindu-se cu «o atît de neînsemnată» — după părerea

politicienilor petersburghezi - compensație numai datorită faptului că în acel timp relațiile dintre Alexandru și Napoleon s-au complicat intratit, încît războiul dintre Rusia și Franța a devenit inevitabil. Pierderea Basarabiei, în comparație cu Bucovina - răpită fără pierderea măcar a unui ostaș - apăsarea numai « o fărimă de pământ », a elucidat definitiv în ochii patrioților români rolul împăratului rus și adevăratele motive ale interesului nutrit de « cea mai mare dintre puterile creștine » față de cauza eliberării popoarelor asuprite din Orientul Apropiat. Românii au simțit, dintr-o dată, că în persoana țarului rus ei nu au un eliberator, ci un dușman, dominația rușilor nu le-a adus țărilor lor acea bunăstare la care visau și de aceea, dezvoltarea ulterioară a mișcării naționale s-a dovedit a nu depinde de Rusia și chiar în opoziție cu ea deoarece s-a subordonat nu impulsului dat de țari și domnitori, ci celui al mării revoluții franceze.

- Istoricul A. A. Jordanski; aprecieri privind pacea de la București din 1812. -

Istoria Basarabiei nu mai necesită studii speciale: ea este legată de istoria Moldovei și a Țării Românești și de soarta voievozilor lor.

- Istoricul rus A. F. Veltman. -

Până la anexarea sa la Imperiul rus în 1812, Basarabia era supusă aceleiași regim de guvernare ca Moldova, din care făcea parte. Prin urmare, nici istoria, nici documentele istorice asupra Basarabiei nu pot să nu vorbească despre Moldova. Astfel, este imposibil de a vorbi despre administrația Basarabiei pînă la anexarea sa la Rusia fără a vorbi de Divanul Moldovei căruia îi era subordonată Basarabia. În Basarabia, nu există domeniu care să nu aibă documente emise de divanul Moldovei.

— Juristul A. N. Egunov. —

Locuitorii autohtoni ai acestei regiuni sînt moldoveni sau români (valahi) care, așa cum am susținut cu tărie, sînt descendenții colonilor romani. Ei vorbesc limba moldovenească care este **de origină latină** și care conservă, ca și italiana, numeroase particularități ale limbilor neolatine.

— Istoricul rus J. J. Svinin. —

Moldovenii (românii) formează majoritatea populației, aproape 3/4 din cifra totală. Moldovenii locuiesc de foarte mult timp în regiunile centrale și septentrionale ale Basarabiei. Ei pot fi considerați ca aborigenii acestor regiuni. Moldovenii vorbesc o limbă latină stricată,

amestecată cu cuvinte slave. Limba lor are o rădăcină latină și păstrează mai multe particularități originale ale vechii limbi a romanilor, decît italiana.

— A. Zasciuk, *Materiale pentru geografia și statistica Rusiei, Regiunea Basarabiei.*

— Petersburg, 1862. —

Noi spunem hotărît că nu numai în fundul Basarabiei, unde populația a rămas întreagă românească, dar chiar la Chișinău am întilnit moldoveni care nu știau un cuvînt rusește. Dacă vom ca populația rusească să nu se romanizeze, dacă vom ca Basarabia să nu ajungă obiectul dorințelor și agitațiilor românofile, atunci trebuie ca, prin intermediul școlilor, să ne grăbim a face ca măcar jumătate din țărani moldoveni să devină ruși.

— P. N. Batiușkov, *Descrierea istorică a Basarabiei, Petersburg 1892.* —

Poporul din Basarabia, multumită rusificării silnice, e transformat într-o hoardă de robi muți și ignoranți. Acestui popor i s-a interzis să învețe limba sa maternă în școli, i s-a interzis să se roage lui Dumnezeu în graiul părinților săi; sute de mii de deseatine (hectare) din pământul său au fost împărțite coloniștilor ruși, bulgari și germani și aceasta în scop de a-i sili să-și

părăsească țara. Numai într-un an, 855 de familii țărănești au trebuit să plece în Siberia pentru a o coloniza. Bieții oameni își lasă holdele roditoare pentru că nu mai pot trăi în țara lor.

— N. N. Durnovo, *Politica panslavistă rusă*,
Moscova, 1908. —

Porturile mari europene, prin Tratatul de la Berlin, au unit cu România Dobrogea, această veche posesiune a prinților noștri de mai înainte. Azi veți pune piciorul pe acest pământ care devine din nou românesc! Însă acum veți merge în Dobrogea, nu în calitate de cuceritori, ci amici, ca frați ai locuitorilor, care de azi înainte sunt concetățenii noștri.

— Proclamația domnitorului Carol către armata română adresată la 14 noiembrie 1878 cu ocazia preluării Dobrogei. —

Când în iunie trecut regele Carol se afla la Sigmaringen, studenții de la Universitatea din București i-au adresat o telegramă, rugându-l să se intereseze de soarta românilor din Transilvania.

Se spunea: « O rugăm pe Maiestatea Voastră să vorbească cu prietenii țării noastre, mai întâi ca om **în interesul românilor din Ungaria**. Vorbiți-le apoi ca rege al României, intrucit țara asupra căreia Maiestatea Voastră domnește are granițele

sale bine stabilite; dar poporul pe care Majestatea Voastră îl iubeste nu cunoaște aceste granițe. De cealaltă parte a Carpaților, același popor român trăiește într-o țară care este a lui. El a rămas român și n-a încetat să te iubească pe tine care ești regele a 6 milioane de români din 12 milioane care locuiesc în jurul Carpaților...

— Extras din Raportul ministrului Belgiei la Viena, Borchgrave către ministrul de externe al Belgiei, Mérode Westerlo 12.11.1892.—

Dată ce se înlătură cu desăvârșire dispozițiunile Tratatului de la Berlin, se înlătură și legitimitatea fruntăriei noastre dobrogene impusă prin acel Tratat, și o nouă regulare devine necesară.

Noi am dori ca această regulare să se facă prin bună înțelegere între România și Bulgaria și așteptăm chiar ca inițiativa unei asemenea înțelegeri să pornească de la Bulgaria, de la care a pornit și războiul contra Turciei.

Din considerație pentru regele Ferdinand al Bulgariei, vom să evităm orice presiune străină în această privință. Însă, în mod amical și confidențial, pot spune că rectificarea hotărului nostru de la sudul Dobrogei trebuie să cuprindă o linie de la Turtucaia la Marea Neagră, dincoace de Varna. Același lucru îi voi spune și ministrului

Austro-Ungar, printului de Fürstenberg.

*— Din relatările Primului ministru român
Titu Maiorescu / 27 octombrie / 9 noiembrie
1912, în urma convorbirii avute cu ministrul
Rusiei la București, Sebeko. —*

33
Guvernul român a prevenit la timp guvernul bulgar că dacă aliații balcanici s-ar afla în stare de război, Români nu ar putea să păstreze rezerva ce i se impusese pînă acum în interesul păcii, și s-ar vedea silită să intre în acțiune. Guvernul bulgar n-a crezut necesar să răspundă acelei comunicări: dimpotrivă și din nenorocire, războiul a izbucnit mai întîi prin atacuri fără veste bulgărești contra trupelor sîrbești, chiar fără a observa regulile elementare de notificări prealabile, cari cel puțin ar fi dat dovadă de respectul convențiilor și uzurilor internaționale. În fața acestei situații, guvernul român a dat ordin armatei de a intra în Bulgaria.

— Extras din nota adresată de guvernul român către guvernul bulgar / 26 iunie 1913. —

Intre Regatul Bulgariei și Regatul României, vechea graniță între Dunăre și Marea Neagră este, în conformitate cu procesul-verbal încheiat de delegații militari respectivi și

anexat la Protocolul numărul 5 din 22 iulie (4 august) 1913 al Conferinței din București, ... noua graniță va porni de la Dunăre, din sus de Turtucaia, ca să ajungă în Marea Neagră la miazăzi de Ekrene... E hotărât înțeles că Bulgaria va dărâma, cel mai târziu într-un răstimp de doi ani, lucrările fortificațiilor existente și nu va construi altele la Rusciuk, la Sumla, în părțile intermediare și într-o zonă de 20 km împrejurul Balicului.

— Articolul II al Tratatului încheiat la Conferința de pace de la București | 1913. —

A urmarea a acestei păci, a intrat în componența României ținutul de la hotarul de miazăzi al Dobrogei (Cadrilaterul), împărțit în două județe: Durostor, după vechiul nume roman al cetății Silistra, stăpinită odinioară de Mircea cel Bătrîn, și Caliacra.

— Mircea Mușat; Ion Ardeleanu. De la statul geto-dac la statul român unitar. —

Am venit în România, ca după 20 de ani, să renunț la Coroana României. Nu mi-am sacrificat tinerețea și nu m-am ostenit să dau țării acești moștenitori de coroană ca să-i văd acum rătăcind prin lume ca principii germani în exil. **Eu de țara asta nu mă despart.**

PRIMA CONFLAGRAȚIE

— Prințesa Maria (sotora Reginei

J. J. Duce, Anunturi 1914-1916. —

Salut congresul naționale în numele românilor din Basarabia! Mulți ați auzit de moldoveni, dar puțini credeți că știți că națiunea moldovenească nu există. Este o națiune română. Numele de moldovean și moldoveni este numai teritorial, dar nu național, iar dacă noi numim moldoveni și comitatele și organizațiile noastre, o facem aceasta numai din punct de vedere tactic, fiindcă cuvântul român sună prea aspru la urechile războaiștilor noștri, de care avem mulți, ca și duminică noastră.

— Partidul Național Moldovenesc la Congresul Naționalităților din Rusia, Kiev, 8-14 septembrie 1917. —

*Înțeleg aspirațiunile ei și le îmbrățișez. Dealtminteri, unde să merg? Eu germană nu sunt, la drepturile mele de principesă engleză m-ați obligat să renunț, cînd m-am măritat, **altă patrie decît România nu am.** Dacă principele Ferdinand renunță la Coroană și pleacă în Germania după unchiul său, eu divorțez și stau aici.*

*— Princesesa Maria (viitoarea Regina Maria) pledind pentru intrarea României în război alături de Antanta
J. G. Duca, Amintiri 1914-1916. —*

*S*alut congresul națiunilor în numele românilor din Basarabia! Mulți ați auzit de moldoveni, dar puțini cred că știți că națiunea moldovenească nu există. **Este o națiune română.** Numele de moldovean și moldoveni este numai teritorial, dar nu național, iar dacă noi numim moldovenesti comitetele și organizațiile noastre, o facem aceasta numai din punct de vedere tactic, fiindcă cuvîntul român sună prea aspru la urechile vrăjmașilor noștri, de care avem mulți, ca și dumneavoastră.

— Partidul Național Moldovenesc la Congresul Naționalităților din Rusia, Kiev, 8-14 septembrie 1917. —

sosit ceasul cel mare, intru care atit am nădăj-
duit, să ne întindem mîinile și să ne îmbrățișăm.
A sunat ceasul înfrățirii, în care frate cu fra-
te se caută. *A fost laolaltă țara lui Ștefan-Voievod
cel Mare și Sfint, am luptat și am suferit impre-
ună prin veacuri. A venit, fraților, vremea ca nea-
mul nostru să nu mai cunoască hotar pentru dra-
gostea lui, pentru limba noastră cea dulce. Cultura,
limba și școala noastră de acum trebuie să se unea-
scă pe veci și nedespărțiti vom rămîne pînă la
sfîrșitul sfîrșitului.*

— Extras din chemarea scriitorilor din
România, Transilvania și Bucovina adre-
sată la 31 ianuarie 1918 locuitorilor din
Basarabia.—

Republica Democratică Moldovenească (Basa-
rabia), în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Ma-
rea Neagră și vechile granițe cu Austria, *ruptă
de Rusia acum o sută și mai bine de ani din tru-
pul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și
dreptului de neam, pe baza principinului că neorade-
le singure să-și hotărască soarta lor, de azi înain-
te și pentru totdeauna se unește cu mama sa Ro-
mânia.*

— Sfatul Țării adoptînd hotărîrea de unirea
Republicii Moldovenești cu România —
— la 27 martie 1918.—

Noi, românii din Transilvania, exprimăm înal-
ta noastră stimă față de curajul și vitejia
poporului român din Regat, care a sacri-
ficat totul, chiar existența sa ca națiune indepen-
dentă, pentru eliberarea fraților săi, și, în acord cu
frații noștri care servesc ca sclavi în armata inami-
că, sint prizonieri în Italia și Rusia - ofițeri și solda-
ți - nu putem considera această luptă ca sfârșită.
Frații noștri emigrați în Statele Unite și în Canada
n-au așteptat chemarea noastră, ei s-au înrolat în
armata americană și cea britanică. Ne-am hotărît
să scuturăm jugul străin, luptînd în rîndul aliați-
lor. Declarăm fraților noștri subjugăți care luptă încă
în rîndurile inamicului că în cel mai scurt timp ei se
vor afla în față aceluia care nu sint numai prietenii
lor ci și frații lor de sînge. Frații noștri rămași sub
oprimare în țara lor nu pot să-și înalțe vocea, dar noi
declarăm în numele lor că vrem să avem libere și
independente provinciile noastre, Transilvania, Bana-
tul, Crișana, Maramureș și Bucovina și că ne ală-
turăm ca popor liber marilor noștri aliați, acordînd
ajutorul nostru cauzei comune, prin aceea că lup-
tăm pînă la înfrîngerea inamicilor umanității.
Noi, românii din Transilvania și din alte provin-
cii subjugate de Austro-Ungaria, care ne aflăm
în Franța și ne-am întrunit azi la Paris, ne obli-
găm să continuăm lupta pentru eliberarea noas-
tră de jugul străin, cu toate mijloacele care ne
stau la dispoziție și cu ajutorul și participarea

fraților noștri din România și înființăm «Comitetul național al românilor din Transilvania și Bucovina».

— Extras din Apelul Comitetului național al românilor din Transilvania și Bucovina constituit la Paris / 30 aprilie 1918.—

Vrem să rămânem români pe pământul nostru strămoșesc și să ne ocărnuim singuri precum o cer interesele noastre românești.

Nu mai vrem să cerșim de la nimeni drepturile care ni se cuvin, ci în schimbul jertfelor de sânge aduse în acest război — jertfe mai dureroase decît ale altor popoare.

Prețindem: ca împreună cu frații noștri din Transilvania și Ungaria, cu care ne găsim în aceeași situație, să ne plăsmuim viitorul, care ne convine nouă, în cadrul românismului.

Cerem să putem aduce la Congresul de pace aceste postulate ale noastre prin reprezentanții aleși de noi înșine din mijlocul națiunii noastre.

— Extras din Declarația intelectualilor români din Bucovina / 11-24 octombrie 1918
intitulată „Ce vrem.” —

Noi, voluntarii români originari din monarhia austro-ungară, organizați în Corpul voluntarilor români transilvăneni și bucovineni cu misiunea de a continua lupta pînă la sfîrșit alături de armatele aliate împotriva Puterilor Centrale, declarăm și proclamăm toate provinciile românești: Transilvania, Banatul, Crișana, Maramureșul și Bucovina din monarhia austro-ungară, desfăcute de către această împărăție și realipite la Regatul liber român, cu care din acest moment ele alcătuiesc un stat unitar, liber și independent, iar locuitorii acestor provincii se declară **cetățeni ai României Mari**.

Aceasta este **dorința și voința neclintită a Românilor de pretutindeni**, care acasă la ei, neputînd vorbi liber, își afirmă gîndul lor prin glasul voluntarilor din Rusia, Italia și America.

— Hotărîrea adoptată la marea adunare de la Celiabinsk a miilor de voluntari români / 29 octombrie 1918. —

Congresul general al Bucovinei, întrunit azi, joi, în 15/28 noiembrie 1918, în sala sinodală din Cernăuți, considerînd că, de la fundarea Principatelor române, **Bucovina, care cuprinde vechile ținuturi ale Sucevei și Cernăuților, au făcut pururea parte din Moldova, care în jurul ei s-a încheșat ca stat; considerînd că**

in cuprinsul hotarelor acestei țări se găsește vechiul scaun de domnie de la Suceava, gropnițele domnești de la Rădăuți, Putna și Sucevița, precum și multe alte urme și amintiri scumpe din trecutul Moldovei; considerind că fii ai acestei țări, umăr la umăr cu frații lor din Moldova și sub conducerea aceluiași domnitori, au apărut de-a lungul veacurilor ființa neamului lor împotriva tuturor încălcărilor din afară și a cotorpării păgâne; considerind că în 1774, prin viclesug, Bucovina a fost smulsă din trupul Moldovei și cu de-a sila alipită coroanei habsburgilor; considerind că 144 de ani poporul bucovinean a îndurat suferințele unei ocîrmuirii străine, care îi nesocotea drepturile naționale și care, prin strîmbătăți și persecuții, căuta să-i înstrăineze firea și să învrăjbească celelalte neamuri, cu care el voiește să trăiască ca frate; considerind că, în scurtele de 144 de ani, bucovinenii au luptat ca niște mucenici pe toate cîmpurile de bătălie în Europa sub steag străin, pentru menținerea, slava și mărirea asupritorilor lor, și că ei drept răsplată aveau să îndure micșorarea drepturilor moștenite, izgonirea limbii lor din viața publică, din școală și chiar din biserică; considerind că, în același timp, poporul băștinaș a fost împiedicat sistematic de a se folosi de bogățiile izvoarelor de cîștig ale acestei țări și despoiat în mare parte de vechea sa moștenire; considerind că, cu toate acestea, bucovinenii n-au pierdut nădejdea că ceasul minții, așteptat cu atîta dor și suferință, va sosi și că

moștenirea lor străbună, tăiată prin granițe nelegiuite, se va reîntregi prin realipirea Bucovinei la Moldova lui Ștefan, și că au nutrit vecinic credința că marele vis al neamului se va împlini, când se va uni toate țările române dintre Nistru și Tisa într-un stat național unitar;

Constată că ceasul acesta mare a sunat!

Astăzi, când după efortări și jertfe uriașe din partea României și a puternicilor și nobililor ei aliați, s-au intronat în lume principiile de drept și umanitate pentru toate neamurile, și când în urma loviturilor zdrobitoare monarhia austro-ungară s-a zguduit în temelii și s-a prăbușit și toate neamurile încâtușate în cuprinsul ei și-au câștigat dreptul de liberă hotărâre de sine, cel dintâi gând al Bucovinei dezrobite se îndreaptă către regatul României, de care întotdeauna am legat nădejdea desrobirii noastre.

Drept aceea, noi, Congresul general al Bucovinei, intrupînd suprema putere a țării și fiind investiți singuri cu puterea legiuitoare, în numele suveranității naționale, hotărîm:

Unirea necondiționată și pe vecie a Bucovinei, în vechile ei hotare pînă la Ceremuș, Colacin și Nistru, cu regatul României.

— Moțiunea votată de Congresul general al Bucovinei la Cernăuți / 15-28 noiembrie —

— 1918 —

Ceacuri de-a rindul, poporul românesc, adevăratul și legitimul proprietar al pământului ce fusese odată Dacia, a fost socotit străin și sclav pe pământul său strămoșesc... Bucățirea trupului românesc a fost act de barbarie. Distrusă barbaria unirea tuturor românilor într-un singur stat este cea mai firească pretențiune a civilizației.

Teritoriile locuite de români de la descălecarea lui Traian și pînă astăzi au fost teritorii românești.

Nu există putere de a suci logica pînă acolo ca îndădările elementelor străine, dirijate pe aceste teritorii în chip artificial și prin abuzul de putere al statului, cu scopul desființării noastre naționale, să poată clătina dreptul nostru de proprietate asupra acestor teritorii... *După drept și dreptate, românii din*

Ungaria și Transilvania, dimpreună cu toate teritoriile locuite de dinșii, trebuie să fie uniți cu Regatul României... Va trebui să asigurăm tuturor neamurilor și tuturor indivizilor conlocuitori pe pământul românesc aceleași drepturi și aceleași datorii. Civilizațiunea care ne-a eliberat pretinde de la noi respectul pentru dinsa și ne obligă să propășim în noul nostru stat orice privilegiu și să statorim ca fundament al acestui stat munca și răs-plata ei integrală.

— Extras din preambulul Declarației prezentată Adunării de la Alba Julia de

Vasile Goldiș / 1 decembrie 1918. —

DECLARAȚIA ISTORICĂ DE UNIRE CU ȚARA DE LA ALBA IULIA (1 DECEMBRIE 1918)

UNIREA CEA MARE

I. Adunarea națională a tuturor românilor din
Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adu-
năți prin reprezentanții lor îndreptățiți la Al-
ba Iulia în ziua de 1 decembrie 1918,
decretând unitatea neclădită a tuturor teri-
toriilor locuite de dânii români...

II. Adunarea națională a teritoriilor sus-in-
dicate autonomie proprie și până la întrunirea Con-
stituanței, alcătuind o țară universală.

III. În legătură cu aceasta, ea proclamă fundamen-
tala la alcătuirea noului stat român, Adunarea
națională proclamă următoarele:

1. Deplină libertate națională pentru toate popoarele
conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administra
și judeca în limba sa proprie, prin judecări din si-
năl său, și fiecare popor va primi dreptul de repre-
zentare în corpurile legislative și la guvernarea
statului în proporție cu numărul indigenilor ce-l alcătu-
iesc.
2. Siguranță îndreptățită și deplină libertate autonomă
confesională pentru toate confesiunile din stat.
3. Înfăptuirea devăstrată a unei regim democratic
pe toate teritoriile vieții publice. Votul obligatoriu, direct,
egal, secret, pe comune, în mod proporțional pentru
ambele sexe în vârstă de 21 de ani, la reprezentarea
în comune, județe ori parlament.

DECLARAȚIA ISTORICĂ DE UNIRE CU ȚARA DE LA ALBA IULIA | 1 DECEMBRIEI 1918.

I. **A**dunarea națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească adunată prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 18 noiembrie - 1 decembrie 1918, *decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dinșii cu România...*

II. Adunarea națională rezervă teritoriilor sus-îndicate autonomie provizorie pînă la întrunirea Constituantei, aleasă pe baza votului universal.

III. În legătură cu aceasta, ca principii fundamentale la alcătuirea noului stat român, Adunarea națională proclamă următoarele:

1. Deplină libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie, prin indivizi din sinele său, și fiecare popor va primi dreptul de reprezentare în corpurile legislative și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc.

2. Egala îndreptățire și deplina libertate autonomă confesională pentru toate confesiunile din stat.

3. Înfăptuirea desăvîrșită a unui regim democratic pe toate terenele vieții publice. Votul obștesc, direct, egal, secret, pe comune, în mod proporțional pentru ambele sexe în vîrstă de 21 de ani, la reprezentarea în comune, județe ori parlament.

4. Desăvârșită libertate de presă, asociere și întrunire; liberă propagandă a tuturor gândurilor omenești.

5. Reforma agrară radicală. Se va face conscrierea tuturor proprietăților, în special a proprietăților mari. În baza acestei conscrieri, desființind fidei-comisele în temeiul dreptului de a micșora după trebuință latifundiile, i se va face posibil țărânului să-și creeze o proprietate (arător, pășune, pădure), cel puțin cu atât cât să o poată munci el și familia lui. Principiul conducător al acestei politici agrare este, de o parte, promovarea nivelării sociale, pe de altă parte potențarea producției.

6. Muncitorinii industriale i se asigură aceleași drepturi și avantagii, care sînt legiferate în cele mai avansate state industriale din Apus.

IV. Adunarea națională dă expresiune dorinței sale ca Congresul de pace să infăptuiască comuniunea naționalităților libere în așa chip, ca dreptatea și libertatea să fie asigurate pentru toate națiunile mari și mici deopotrivă, iar în viitor să se elimineze războiul ca mijloc pentru regularea raporturilor internaționale.

V. Românii adunați în această adunare națională salută pe frații lor din Bucovina scăpați din jugul monarhiei austro-ungare și uniți cu țara-mamă, România.

VI. Adunarea națională salută cu iubire și entuziasm libertatea națiunilor subjugate pînă aci în monarhia austro-ungară, anume națiunile cehoslovacă,

austro-ungară, iugoslavă, polonă și ruseană și hotărăște ca acest salut să se aducă la cunoștință tuturor acelor națiuni.

VII. Adunarea națională cu smerenie se închină înaintea memoriei acelor bravi români care în acest război și-au vărsat singele pentru înfăptuirea idealului nostru, murind pentru libertatea și unitatea națiunii române...

VIII. Adunarea națională dă expresiune mulțumirii și admirațiunii sale față de puterile aliate, care, prin strălucitele lupte purtate cu cerbicie împotriva unui dușman pregătit pentru multe decenii pentru război, au scăpat civilizațiunea din ghearele barbariei.

IX. Pentru conducerea mai departe a afacerilor națiunii române din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, Adunarea națională hotărăște instituirea unui Mare Sfat național român, care va avea toată îndreptățirea să reprezinte națiunea română oricând și pretutindeni față de toate națiunile lumii și să ia toate dispozițiunile pe care le va afla necesare în interesul națiunii.

De acum nu mai sunt hotare între noi. De acum nu ne mai despart nici munții înalți nici apele largi. Muntenia, Moldova și-au cîștigat din nou pe frații răpiți. *Fiecare din aceste țărișoare era un mîrgăritar scump pe coroana României.* Dar ele se adună laolaltă, înfrățindu-se cu min-drul Ardeal, peștritul Banat, și frumosul

*Maramureș, vor da piatra nestemată care va
rămîne în veci o podoabă a lumii.*

— Gazeta poporului / 15 decembrie 1918. —

NOI RAPTURI... NOI TRĂDĂRI...

În anul 1918 România, folosindu-se de slăbiciunea militară a Rusiei, a desfăcut de la Uniunea Sovietică (Rusia) o parte din teritoriul ei, Basarabia, călcînd prin aceasta unitatea seculară a Basarabiei, populată în principal cu ucraineni, cu Republica Sovietică Ucraineană.

Uniunea Sovietică nu s-a împăcat niciodată cu faptul luării cu forța a Basarabiei, ceea ce guvernul sovietic a declarat nu o singură dată și deschis în fața întregii lumi. Acum cînd slăbiciunea militară a U.R.S.S. e de domeniul trecutului, iar situația internațională care s-a creat cere rezolvarea rapidă a chestiunilor moștenite din trecut pentru a pune în fine bazele unei păci solide între țări, U.R.S.S. consideră necesar și oportun ca în interesele restabilirii adevărului să pășească împreună cu România la rezolvarea imediată a chestiunii înapoierii Basarabiei Uniunii Sovietice.

Guvernul sovietic consideră că chestiunea întoarcerii Basarabiei este legată în mod organic cu chestiunea transmiterii către U.R.S.S. a acelei părți a Bucovinei a cărei populație este legată în marea sa majoritate cu Ucraina Sovietică prin comunitatea soartei istorice, cit și prin comunitatea de limbă și compoziție națională. Un astfel de act ar fi cu atît mai just cu cit transmiterea părții de nord a Bucovinei către U.R.S.S. ar putea reprezenta, este drept că numai într-o măsură neînsemnată, un mijloc de despăgubire a acelei mari pierderi care a fost pricinuită U.R.S.S.-ului și populației

Basarabiei prin dominația de 22 de ani a României în Basarabia.

Guvernul U.R.S.S. propune Guvernului Reagal al României:

1. Să înapoieze cu orice preț Uniunii Sovietice Basarabia;

2. Să transmită Uniunii Sovietice partea de nord a Bucovinei, cu frontierele potrivit cu harta alăturată.

Guvernul sovietic își exprimă speranța că guvernul român va primi propunerile de față ale U.R.S.S. și că aceasta va da posibilitatea de a se rezolva pe cale pașnică conflictul prelungit dintre U.R.S.S. și România.

Guvernul sovietic așteaptă răspunsul Guvernului Reagal al României în decursul zilei de 27 iunie curent.

*— Nota ultimativă din 26 iunie 1940, orele 22
remisă de V. M. Molotov ministrului român
la Moscova, Gh. Davidescu. —*

Iu toiuł noștii de 26 iunie 1940, am fost trezit de un apel telefonic din partea Secției cifrului din Ministerul Afacerilor Străine. Funcționarul de serviciu mi-a declarat că, la puțină vreme după miezul nopții, Legația noastră de la Moscova a început să dicteze la telefon un mesaj cifrat, dar că legătura a fost întreruptă după primele zece grupe de cifre și că pare imposibil să fie restabilită.

Prima frază a mesajului întrerupt spunea: pag. 88

n ianuarie 1940, regele s-a dus la Chișinău, unde populația l-a primit ca pe Mesia; amenințarea Rusiei sovietice asupra acestei crosite provincii apăsa sufletele basarabenilor și pentru ei prezența regelui în mijlocul lor era o liniștire. Regele Carol avea un excepțional dar de improvizare, părea că asculta gândurile multimei și se lăsa cucerit și inspirat de ea. Drumul la Chișinău a dat serioase îngrijorări guvernului, care a luat măsuri extraordinare de siguranță, spre a preveni un atentat. Când regele și-a făcut apariția, mulțimea, delirantă de entuziasm, a rupt cordoanele, astfel că regele s-a găsit izolat în mulțimea care îl aclama. În acea atmosferă de bucurie se putea descifra rugămintea disperată a întregii provincii: «nu ne părăsi, apără-ne».

— Pamfil Șeicaru —

u scazia semnării Tratatului de neagresiune dintre Reichul german și Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice, plenipotențiarii semnatori din partea celor două părți au discutat în cadrul unor convorbiri strict confidentiale problema delimitării sferelor lor respective de interes în Europa răsăriteană. Aceste convorbiri au dus la următorul rezultat:

«1. În cazul unei transformări teritoriale și politice a teritoriilor aparținând Statelor Baltice

(Finlanda, Estonia, Letonia, Lituania), frontiera nordică a Lituaniei va reprezenta frontiera sferelor de interes, atât ale Germaniei, cât și ale U.R.S.S. În legătură cu aceasta, interesul Lituaniei față de teritoriul Vilna este recunoscut de ambele părți.

2 În cazul unei transformări teritoriale și politice a teritoriilor aparținând statului polonez, sferele de interes, atât ale Germaniei, cât și ale U.R.S.S., vor fi delimitate aproximativ de linia râurilor Narev, Vistula și San.

Problema dacă interesele ambelor părți cer ca menținerea unui stat polonez independent să fie de dorit și modul în care vor fi trasate frontierele acestui stat poate fi determinată în mod definitiv numai în cursul evenimentelor politice ulterioare.

În orice caz, ambele guverne vor rezolva această problemă pe calea unor înțelegeri prietenești.

3 În privința Europei sud-estice, partea sovietică subliniază interesul pe care-l manifestă pentru Basarabia. Partea germană își declară totalul *desintéressement* politic față de aceste teritorii.

4 Acest protocol va fi considerat de ambele părți ca strict secret ».

După cite ini amintesc - continuă Ribbentrop - faptele s-au întâmplat precum urmează:

În timpul delimitării sferelor reciproce de interes în Europa Răsăriteană, Sovietele au accentuat interesul pe care-l manifestă față de Basarabia, atunci când s-a menționat sud-estul

Europei. *Cu această ocazie eu am declarat oral dezinteresul nostru față de problema Basarabiei.*

Însă, pentru a nu formula în mod explicit, în scris, recunoașterea revendicării de către ruși a Basarabiei, din cauza posibilității unor indiscreții, având în vedere faptul că relațiile germano-ruse erau încă foarte vagi, eu am căutat pentru Protocol o formulare de natură generală. Acest lucru s-a făcut în așa fel, încît, atunci cînd s-au discutat problemele Europei sud-estice, eu am declarat la modul foarte general că Germania este dezinteresată, din punct de vedere politic « în aceste regiuni », adică în sud-estul Europei. Interesul economic al Germaniei în aceste teritorii sud-est europene a fost în mod corespunzător accentuat de către mine. Acest lucru s-a făcut în conformitate cu instrucțiunile date de către Führer pentru sud-estul Europei, cit și, după cîte îmi amintesc, în conformitate cu o directivă specială a Führerului, pe care eu am primit-o înaintea plecării mele la Moscova, în care Führerul m-a autorizat să declar dezinteresul Germaniei față de teritoriile din sud-estul Europei, dacă este necesar, chiar pînă la Constantinopol și Strimțori. Problema acestora din urmă nu a fost însă abordată.

— Memorandum-ul lui Ribbentrop către Hitler prin care îi amintea conținutul Tratatului sovieto-german din 23 august 1939. —

«Ceea ce urmează este textul notei ultimative ce mi-a fost înmănat în această seară la orele 22 de către Molotov.». Asta era tot. Nu putem să facem nimic altceva decât să așteptăm restabilirea legăturii cu Moscova. Semnificația sinistrală a întreruperii s-a adăugat îngrijorării noastre. Era evident că Moscova înțelegea să ne acorde cel mai scurt timp posibil pentru gândire.

Nu mai cu câteva ore mai înainte, non-numitul ministru de externe, Gîgurtu, îi telegrafiasse reprezentantului nostru la Moscova să informeze Kremlinul că pregătirile Armatei Roșii de-a lungul frontierelor noastre sînt considerate de către experți noștri militari ca fiind excepțional de amenințătoare. Cele 24 de divizii sovietice, susținute de brigăzi blindate, care fuseseră masate în cursul ultimilor luni pe Nistru și la granița Bucovinei, luaseră dispoziții tactice caracteristice pentru o acțiune ofensivă. În ultima vreme de asemenea, aviația sovietică a efectuat continuu zboruri deasupra teritoriului nostru, pătrunzînd tot mai adînc în interior.

Gîgurtu cerea ca guvernul sovietic să-și precizeze intențiile.

Răspunsul a venit mai repede decît era așteptat. Eu am luat imediat legătura cu șeful nostru de stat major și cu ministrul apărării naționale, pentru a-i pregăti cu scopul de a pune în alarmă, fără întîrziere, trupele noastre staționate în apropierea frontierei. Tot răstimpul ce a mai rămas din această noapte grea, amîndoi mă chemau, după fiecare

jumătate de oră pentru a mă întreba îngrijorați dacă a sosit și restul mesajului de la Moscova. În cele din urmă, către ora 6 dimineața, a sosit și restul telegramei. El cuprindea întregul text al notei sovietice, care era un ultimatum de 24 de ore, menit să expire în seara zilei de 27. Suspendând transmiterea ei timp de mai multe ore, Sovietele au săritat chiar și acest răstimp foarte scurt, în care s-ar fi putut examina cererile lor și s-ar fi putut lua o hotărâre. Noi mai avem acum 16 ore pentru a ne forma părerea. 16 ore, dar inclusiv timpul necesar pentru a trimite răspunsul nostru la Moscova.

În ultimatumul său, guvernul sovietic cerea nu numai retrocedarea Basarabiei, ci și «transmiterea» pentru a utiliza termenul propriu al Kremlinului - unui teritoriu din nordul Bucovinei pentru care Rusia nu avusese nici măcar o umbră de pretenții și care nu a fost niciodată sub stăpânire rusească.

Molotov îi înminase ministrului nostru de la Moscova, Davidescu, o hartă la scara de 1/1.800.000, pe care noile frontiere erau marcate printr-o linie groasă, trasă cu creionul roșu. Pe această hartă urma creionului acoperirea o porțiune corespunzătoare unui teritoriu lat de 7 mile, așa încît era imposibil să se stabilească de care parte cad anumite localități. Mai mult, această linie a fost trasă atît de grosolan, încît ea a trecut și peste un punct nordic al vechii României, tăind un teritoriu care nu fusese menționat în însuși ultimatumul.

Citeva zile mai târziu aceasta a fost cauza unor serioase incidente și a pricinuit pierderea multor vieți omenești.

Nota era clară și explicită: **dacă nu cedam, am fi avut de înfruntat un atac militar.** De fapt, guvernul sovietic exprima, în cele din urmă, pioasă nădejde că guvernul român va satisface propunerile sale, și în acest fel, « va crea » posibilitatea de a rezolva în mod pașnic conflictul dintre Uniunea Sovietică și România.

Davidescu a raportat amănunțit cum s-a desfășurat întâlnirea lui cu Molotov. Comisarul pentru afacerile străine a respins toate protestele și argumentele sale cu o ripostă calmă - « va judeca istoria » - și a arătat în mod limpede că, dacă răspunsul nostru afirmativ nu va sosi la timp, **atacul va fi lansat în seara următoare.**

— Alexandru Cretzianu, secretar de stat în Ministerul Afacerilor Străine, descriind modul în care a fost comunicat Ultimatumul sovietic. —

Dl Molotov m-a invitat astă seară la orele 22 la Kremlin. A început prin a-mi spune că m-a chemat într-o chestiune de importanță principală pentru dezvoltarea relațiilor sovieto-române. Mi-a dat apoi citire notei cu caracter ultimativ, transmisă prin telegrama anterioară. Am răspuns președintelui Consiliului că voi transmite cererea de care sunt sesizat, dar că fără a voi să prejudiciez

întru nimic decizia guvernului meu, țin de datoria mea să-i declar că argumentele înșirate în notă sînt cu totul lipsite de temei.

I-am expus apoi **drepturile noastre istorice, etnice și politice** care formează temelia reunirii Basarabiei cu Patria. I-am declarat că România nu a profitat de slăbiciunea militară a U.R.S.S. și că Unirea a fost un act al majorității populației basarabene, a cărei voință s-a exprimat în hotărîrea Sfatului Țării.

Am combătut alegațiunea notei că populația basarabeană ar fi în majoritate ucraineană și i-am amintit cifrele exacte. Am combătut, de asemenea, alegațiunea despre unirea istorică a Basarabiei cu Ucraina, reamintindu-i împrejurările în care Turcia a cedat Rusiei țariste această parte din trupul românismului, deși se obliga a ne apăra granița pe Nistru a Moldovei. I-am amintit de Tratatul din 1711, prin care Petru cel Mare recunoaște față de Dimitrie Cantemir acea graniță. I-am arătat că înainte de a ajunge pentru un secol sub stăpînirea țarismului, Basarabia a fost cinci secole parte integrantă a patrimonului românesc.

I-am expus apoi modul în care a fost răpită Bucovina și împrejurările în care această provincie, care nu a cunoscut niciodată dominația rusească, a hotărît să se unească cu Patria mamă.

I-am arătat apoi că douăzeci de ani România a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a avea raporturi de bună vecinătate cu U.R.S.S., în

convingerea că guvernul sovietic își dă seama că o **România puternică, unită în granițele ei etnice, este o garanție de securitate pentru toți vecinii ei.** Guvernul român nu a urmărit niciodată altceva decât realizarea destinului poporului român pe pământul ce i-a fost hărăzit.

Domnul Molotov mi-a răspuns că nu poate accepta argumentele mele, care nu corespund nici evoluției istorice, nici situației de fapt. Dacă este nevoie, a adăugat d-sa, argumentele politice, istorice și etnice ne vor putea fi expuse ulterior.

În ce privește Sfatul Țării, această reuniune nu a avut nici autoritate politică și deciziunea de unire a fost luată sub teroarea armatei române.

În ceea ce privește situația din punct de vedere etnic, d-sa nu dorește a discuta argumentele mele, mărginindu-se a-mi declara că parte dominantă a populației este ucraineană.

D-sa relevă că desigur intenționat nu i-am vorbit de Tratatul de la Paris, din octombrie 1920, care, nefiind în vigoare, nu are importanță internațională. Presupune că nu m-am referit la acest act, pentru că este contrar argumentelor mele.

În ce privește Bucovina, d-sa observă că nu este vorba de întreaga provincie, ci numai de partea nordică, în care majoritatea sînt ucraineni, legată cu Basarabia. Guvernul sovietic cere această parte a Bucovinei ca despăgubire pentru dominația română în Basarabia timp de 22 ani. România

va înțelege că nu mai poate păstra Basarabia. Situația deplorabilă a populației, drumurile rele, administrația defectuoasă, ar fi tot atâtea indicii că România își dă singură seama de caracterul precar al dominației sale acolo [...]. Speră [...] a avea un răspuns în decursul zilei de astăzi, ca chestiunea să fie rezolvată pe cale pașnică, dacă și guvernul român dorește același lucru. Am răspuns președintelui Consiliului că nu m-am referit la Tratatul de la Paris nu pentru că n-ar avea valoare internațională. În argumentarea mea m-am mărginit a expune **drepturile imprescriptibile și mai tari decât orice acord internațional ale României asupra Basarabiei**, drepturi care, dacă pot fi confirmate de un tratat, nu pot suferi nici o știrbire prin faptul că unul dintre semnatori n-a efectuat ratificarea. Am combătut apoi observațiunile sale în ceea ce privește condițiile interne din Basarabia. Am arătat, în fine, că termenul de 24 de ore mi se pare insuficient pentru ca guvernul român să poată lua o hotărâre într-o problemă atât de importantă pentru viitorul neamului nostru.

Președintele Consiliului mi-a răspuns că în ce privește condițiile interne din Basarabia nu are nici o îndoială că unirea Basarabiei cu U.R.S.S. va fi acceptată de populație cu cel mai mare entuziasm, ceea ce va forma cel mai bun răspuns la toate argumentele mele [...].

În ce privește termenul fixat în notă, ține să-mi repete că guvernul sovietic a așteptat 22 de ani,

însă guvernul român nu a luat nici odată hotărîrea de a rezolva chestiunea. Speră deci că răspunsul nu va întârzia și, dacă acesta va fi pozitiv, problema va fi transată pe cale pașnică. Toate termenele au expirat, incheie d-sa. I-am explicat că în ce privește sentimentele populației basarabene, guvernul român este cel mai în măsură a le cunoaște. Fără a prejudicia hotărîrea guvernului meu, sînt sigur de nezdruincinata credință a populației basarabene față de toate tradițiile neamului nostru. Istoria va judeca.

Molotov repetă: istoria va judeca.

În ce privește granița ce ni se cere în Bucovina și care mi-a fost arătată pe hartă, ea ar fi următoarea: de la punctul extrem sud-vest, fost polou, spre Șipottele, în lungul râului Suceava, pînă la cotul râului spre sud, apoi la nord de Trătăuții Noi, în direcția nord-vest, pînă la frontiera spre Basarabia, în regiunea comunei Hertza. Mi-a precizat că linia de cale ferată de la Suceava spre Rădăuți ar rămîne României [...]

— Ministrul României la Moscova, Gh. Davidescu, relatînd intîlnirea cu
V. M. Molotov. —

La 2 dimineața am fost deșteptat de un telefon de la Urdăreanu, zicînd că Davidescu de la Moscova a telefonat că Molotov i-a remis o notă ultimativă, după ce toate legăturile telefonice i-au fost întrerupte. La 7 un al doilea telefon prin care s-au primit precizîrile. Ni se cere de către

U. R. S. S. să cedăm Basarabia și nordul Bucovinei și să dăm răspunsul în 24 de ore. Această știre m-a trăznit ca o lovitură de măciucă și m-a revoltat în cel mai înalt grad. *Este un lucru așa de oribil, încât nici o minte românească nu poate s-o conceapă.* Ori- care ar fi riscurile, părerea mea este că trebuie să rezis- tăm la astfel de injuncțiuni și să ne ținem la ceea ce am spus atât de des că, dacă vom fi atacați, ne vom apăra. Se așteaptă textul telegrammei ca să se poată lua o hotărâre.

— Regele Carol al II-lea. Note zilnice. —

La 9 - notează Carol al II-lea - vine Tătărescu și Gîrguțu ca să discut situația, a asistat și Urdărea - nu. Nota e mai gravă încă decît credeam. Ni se cere evacuarea acestor teritorii în 24 de ore și ocupa- rea orașelor Cernăuți, Chișinău și Cetatea Albă începînd de mîine, ora 12. Eu sînt hotărît pentru rezis- tență, Gîrguțu nu vedea cum, iar Tătărescu șovăie, in- clinînd mai mult pentru cedare. Ceea ce face poziția noastră mult mai gravă este că n-avem siguranța pe granițele Ungariei și Bulgariei și *riscăm o situație foarte critică dacă vom fi atacați pe 3 fronturi.* Totuși nu pot concepe, ca suveran al țării, cum pot să cedez teritorii care sînt hotărît, de fapt și istoric, românești. Rationamentul U. R. S. S. că cere nor- dul Bucovinei ca o slabă despăgubire pentru 22 de ani de ocupație românească în Basarabia

este pur și simplu ridicol.

Ca prim gest, am hotărât să chem și să pun la curent miniștrii Aței. Vine întâi neamțul, destul de rece ascultă comunicarea. Și adaug pe urmă, după ce a vorbit Tătărescu, că nu văd cum demnitatea țării mele poate accepta o injuncție de acest fel din partea Sovietelor. Pe cînd era la mine, i se aduce o telegramă din partea lui Ribbentrop, în care **ne sfătuiește în numele interesului menținerii păcii în această parte a lumii să acceptăm ultimatumul.** Îl rog totuși să expună situația la Berlin și să roage să țină cel puțin în frîn Ungaria și Bulgaria. I s-a mai arătat că la toate acestea, Germania are o parte de responsabilitate morală, căci, ca să-i fim pe plac, am evitat orice raporturi prietenoase cu U.R.S.S. Stană de piatră a rămas Fabricius și singurul lucru ce l-am putut obține este că va comunica cît mai neîntîrziat la Berlin comunicarea ce i s-a făcut.

A urmat italianul Ghigi, care a declarat că a fost tot atît de surprins ca și noi de aceste evenimente, dar **ne sfătuiește și el să cedăm.** Atrăgîndu-i atenția că Roma ne sfătuiește să rezistăm la orice injuncție sovietică, a răspuns că astăzi situația s-a schimbat și că dușmanul principal este Anglia.

Deci, de fapt, aceeași atitudine cu colegul lui de Aței. Pe urmă, Ilcuș și Tenescu. Părerea lor este că nu putem rezista pe trei fronturi și că rezistența ar duce la pierderea forței noastre armate.

Între timp, am convocat pentru ora 12

Consiliul de Coroană.
— *Regele Carol al II-lea, Note zilnice.*—

a ora indicată a avut loc Consiliul de Coroană, care a început printr-o expunere a faptelor făcută de Tătărescu și Gîrgu, după care Tănăsescu a expus situațiunea militară.

*Președintele Consiliului și ministrul afacerilor străine au arătat cuprinsul notei, ideea noastră de a cere discuții și răspunsul dat de Germania și Italia. Șeful Marelui Stat Major, fără a da un aviz, a expus situația militară a cărei concluzie era că, **dacă sintem obligați să luptăm pe 3 fronturi, mergem la dezastru sigur**, că chiar așa ne va fi greu, fără nici un ajutor de nicăieri, de a rezista. S-a mai pus chestiunea că este important de a ne păstra armata intactă pentru zile poate și mai negre. Chiar de la începutul avizului dat de vorbitori, s-au desemnat două curente. Jorja pentru rezistență, iar Argetoianu, pentru cedare. Jorja a fost indignat față de Marele Stat Major. Rezultatul votului a fost: pentru primirea ultimatumului, 11 nu, 10 da, 5 pentru discuții și 1 rezervat...*

De la început s-a văzut tendința către cedare. La propunerea lui Urdăreanu, mobilizarea

imediată a armatei, s-au aliat toți, afară de unul singur, Baliff. Nu pot zice că m-am sculat prea fericit de la acest consiliu. A urmat să trimitem note prin care să cerem să stăm de vorbă, rămâne să mi se prezinte cit mai repede textul.

Regele Carol al II-lea, Note zilnice, re-
latând sedința Consiliului de Coroana
din 27 iunie ora 12⁰⁰.

După masă am fost primit de rege. Eu am cre-
zut că, având în vedere cele întâmplate, voi ve-
dea un om nervos și poate deprimat și am
fost nimit de atitudinea sa fermă și inechivocă.
« Noi am vorbit despre ultimatum și despre conse-
cunțele lui, cit și despre ceea ce trebuie făcut. De-
sigur că lupta va fi deosebit de grea, însă nu pot
să acționez altfel, deoarece sunt și ofițer și un Ho-
henzollern. Nu vreau decât un singur lucru: ca
Ungaria și Bulgaria să nu mă atace pe la spate
și să pot elibera rezervele care sunt mobilizate aici.
După aceea, eu aș putea opune rezistență ruși-
lor. Vă rog să transmiteți rugămintea mea
Führerului și ministrului de externe al Reichu-
lui, și anume de a folosi influența lor pentru
a liniști Ungaria și Bulgaria ».

Răspunsul meu a fost:

« Colosul rus vă va strivi. În consecință, veți
pierde nu numai Basarabia și Bucovina,

ci în mod sigur ceva mai mult. În acest proces, probabil că petrolul va fi distrus. În acest fel, o sursă de bogăție a României va fi pierdută. Noi, de asemenea, am avea de suferit dacă regiunea economică a României ar fi paralizată. În consecință eu vă sfătuiesc să adoptați bunul simț politic.»

După ce a reflectat un timp, el a spus:
«Nu, eu nu pot. Vă rog să plecați de îndată spre Germania, să încercați să-i vorbiți lui Herr von Ribbentrop cât mai repede posibil și, prin el, Führerului, și să-i spuneți despre cererea mea. Eu mă consider legat prin înțelegerile comerciale. Voi continua să furnizez petrol. Aveți grijă ca Ungaria și Bulgaria să nu mă atace din spate și să primesc în continuare muniții de la dumneavoastră». Fără să fac nici un fel de promisiuni, eu i-am spus că sunt gata de plecare, însă nu mai am nici un fel de legături aeriene; ele au fost suspendate din cauza mobilizării totale.

El a ordonat imediat pregătirea trenului său personal cu tot personalul necesar, care să fie pregătit de îndată și toate drumurile curățate. O oră mai târziu, eu eram deja pe drum împreună cu escorta mea, în trenul său special. Ungaria mi-a permis să-mi continui drumul cu același tren pînă la Budapesta. După o scurtă convorbire cu Erdmannsdorff, am luat avionul spre Viena. Aici m-am întâlnit cu o cunoștință, agentul

serviciului de securitate din Sofia. El m-a informat că Rusia a dat deja publicității cel de-al doilea ultimatum și că el a fost acceptat de România în cursul nopții.

În felul acesta, misiunea mea a luat sfârșit.

— *W. von Killinger* relatînd audiența acordată de Regele Carol al II-lea în după-amiaza zilei de 27 iunie.—

 Guvernul U.R.S.S. a adresat guvernului român o notă, care a fost remisă la 26 iunie 1940, la ora 10 seara, de către excelența sa dl Molotov, președintele Consiliului Comisarilor Poporului al Uniunii Sovietice și comisar al poporului pentru afacerile străine, excelenței sale d-lui Davidescu, ministrul României la Moscova.

Fiind însufletit de aceeași dorință ca și guvernul sovietic de a vedea rezolvate prin mijloace pacifice toate chestiunile care ar putea să producă o neînțelegere între U.R.S.S. și România, guvernul regal declară că este gata să procedeze imediat și în spiritul cel mai larg la discuția amicală și de comun acord a tuturor propunerilor emanînd de la guvernul sovietic.

În consecință, guvernul român cere guvernului sovietic să binevoiască a indica locul și data ce dorește să fixeze în acest scop. De îndată ce va fi primit un răspuns din partea guvernului sovietic,

guvernul român își va desemna delegații și nădăjduiește că conversațiile cu reprezentanții guvernului sovietic vor avea ca rezultat să creeze relații trainice de bună înțelegere și prietenie între U. R. S. S. și România

— Răspunsul guvernului român din seara zilei de 27 iunie 1940 adresat guvernului sovietic. —

Guvernul U. R. S. S. consideră răspunsul guvernului regal al României din 27 iunie ca imprecis, deoarece în răspuns nu se spune direct că el primește propunerea guvernului sovietic de a-i restitui neîntârziat Basarabia și partea de nord a Bucovinei. Însă, cum ministrul României la Moscova, dl. Davidescu, a explicat că răspunsul menționat al guvernului regal al României însemnează acordarea la propunerea guvernului sovietic, guvernul sovietic primind această explicație a dl.-lui Davidescu, propune:

1. În decurs de patru zile, începând de la orele 14, după ora Moscovei, la 28 iunie, să se evacueze teritoriul Basarabiei și Bucovinei de trupele românești.

2. Trupele sovietice, în același timp, să ocupe teritoriul Basarabiei și partea de nord a Bucovinei.

3. În decursul zilei de 28 iunie, trupele sovietice

să ocupe următoarele puncte: Cernăuți, Chișinău, Cetatea Albă.

4 Guvernul regal al României să ia asupra sa răspunderea în ceea ce privește păstrarea și nedeteriorarea căilor ferate, parcurilor de locomotive și vagoane, podurilor, depozitelor, aerodromurilor, întreprinderilor industriale, uzinelor electrice, telegrafului.

5 Să se numească o comisiune alcătuită din reprezentanți ai guvernului român și ai guvernului sovietic, câte doi din fiecare parte, pentru lichidarea gestiunilor în litigiu în legătură cu evacuarea armatei române și instituțiilor din Basarabia și partea de nord a Bucovinei.

Guvernul sovietic insistă ca guvernul regal al României să răspundă la propunerile sus-menționate nu mai târziu de 28 iunie ora 12 ziua (ora Moscovei).

—Ultima notă sovietică / 28 iunie 1940.—

Am arătat că ni se cere o îndoită jertfă dureroasă: cedarea unor teritorii curat românești, care fac parte din patrimoniul nostru național și sufletesc cel mai sfânt, și consimțirea la această fărădelege fără a ne apăra măcar cu sabia în mână. Dacă am urma sfatul Italiei de a ne resemna față de inevitabil, vom putea oare să ne bizuim în viitor pe o prietenie sporită, din partea Italiei?

Ministrul Afacerilor Străine mi-a declarat că Italia va ține socoteală de sacrificiul ce facem în folosul păcii în sud-est și care este un serviciu pe care-l aducem și Italiei și Germaniei. Solidaritatea intereselor noastre este desăvârșită. A preferat să nu vorbească de planuri de viitor. Am avut impresia că era, în fond, foarte abătut și că privește înaintarea bolșevică drept o lovitură pentru Axeă, deși s-a ferit să mi-o spună pe față. I-am expus toate argumentele noastre istorice și etnice și i-am lăsat hărți etnografice. A părut edificat, dar repeta: «un popor de 20 milioane nu poate lupta singur contra unui de 170 milioane și nimeni nu va putea vreodată învinovăți că nu v-ați măsurat cu un așa uriaș, riscând ocuparea Capitalei voastre, dacă nu a țării întregi». Mi-a vorbit cu multă căldură, rugându-mă să trec oricând să-l văd.

Mi-am exprimat dorința de a vedea, în aceste clipe tragice pentru țara mea, și pe ducele pe care-l considerăm fruntașul latinității și ale cărui cuvinte de solidaritate și de îmbărbătare ar produce o adâncă impresie la noi. Ciano mi-a spus însă că Mussolini este pe front și că nu se va întoarce în Roma decît cel mai devreme peste o săptămînă.

La plecare, strîngîndu-mi mîna, Ciano mi-a spus că «vor veni poate împrejurări care ne vor îngădui să îndreptăm nelegiuirea ce ni se face astăzi, căci nimeni nu poate

prevedea viitorul».

— *Ministrul României la Roma, Raoul V. Bossy descriind convorbirea cu contele Ciano. —*

Am avut acum o lungă întrevedere cu Mackensen. I-am expus cu hărți etnografice și statistice drepturile noastre asupra Basarabiei și Bucovinei de nord, părți integrante ale Moldovei. Părea convins de dreptatea noastră, dar *mi-a mărturisit că în ceasul de față nu are cuvânt hotărâtor justitia, ci politica realistă și că, din punct de vedere al intereselor germane, este indiferent dacă Basarabia aparține României sau Uniunii Sovietice. S-am întrebat dacă este indiferent ca bolșevismul să înainteze în Europa și să ia poziții noi contra Germaniei. Mi-a observat că este vorba de kilometri și că o distanță de câteva zeci de kilometri nu joacă prea mare rol pentru Reich. A recunoscut că altfel s-ar prezenta situația dacă Rusia ar încerca să treacă Prutul. Germania nu ar tolera ca sovietele să incalce nucleul central al României, cu care întreține atât de strinse și importante legături economice. Dar, Basarabia ar fi o chestiune aparte, care n-ar intra în complexul problemelor balcanice.*

Ambasadorul Germaniei consideră că nu mai este timp de negociat cu Moscova și că raționa-

mentul rece se opune unei rezistențe inutile.
L-am rugat să-mi arate dacă nu crede că lipsa
unei rezistențe ar putea fi interpretată ca o invo-
ire tacită care să ne fie opusă dacă am ridica din
nou chestiunea Basarabiei în anumite eventualități
istorice viitoare. Mi-a declarat categoric: «Dacă
împrejurările vor fi vreodată favorabile pentru
reluarea Basarabiei, vă veți folosi de ele și fiți
siguri că nici un factor determinant nu vă va im-
pedica și-o faceți sub cuvânt că ați fi consimțit
de bunăvoie la cesiunea acestui ținut. **Toată lu-
mea știe că cedată în fața unor forțe covârșitoare
și numai spre a evita măceluri și distrugerii zadarnice.**»
Am întrebat dacă guvernul german mai poate in-
demna Uniunea Sovietică la moderație. Mi-a ex-
plicat că este exclus și că Moscova nu va ceda asu-
pra hotărârilor sale.

Am abordat atunci chestiunea atitudinii Ungariei
și Bulgariei. Mackensen este convins că ele nu au
nici o înțelegere cu Rusia și că nu vor mișca.
A adăugat: «La Moscova nu avem putință să
schimbăm lucrurile, dar la Budapesta și la Sofia
avem atita trecere ca să-i facem să se astimpere».

Am atras atenția asupra tonului îndrăzneț de la
Budapesta la adresa României. Ambasadorul
Germaniei mi-a răspuns: «Cu cât strigă mai tare,
cu atât dovedesc că nu pot face nimic». În acel mo-
ment am fost întrerupți, interlocutorul meu fiind
chemat la telefon de ministrul afacerilor străine

italian. Când s-a întors, mi-a spus: « Ciano mi-a telefonat spre a-mi confirma convingerea lui ca unghurii și bulgarii nu vor mișca ».

La plecare, Mackensen mi-a arătat adâncă sa părere de rău pentru zilele dureroase prin care trece România.

Sintem, prin urmare, părăsiți de lumea întreagă.

Ce este mai revoltător este că Moscova pusesese la curent Berlinul și Roma cu dorința sa de a lua în stăpânire cu forța ținuturile Basarabia și Bucovina de nord încă la 23 iunie, deci cu trei zile înainte de prezentarea ultimatumului, și că nici guvernul german, nici cel italian, nu au găsit cu cale să parvină guvernului român, jucînd astfel un rol de complicitate!...

— Raoul V Bossy descriind întâlnirea avută la 30 iunie cu ambasadorul Germaniei la Roma, Mackensen. —

In noaptea de 26 spre 27 iunie guvernul român a primit de la ministrul nostru din Moscova ultimatumul sovietic.

În fața gravității situației, un Consiliu de Coroană a fost convocat pentru a doua zi dimineața.

După lungi dezbateri, s-a ajuns la concluzia că o rezistență prelungită bazată pe singurele noastre mijloace, în lipsa oricărui ajutor din afară, nefiind cu putință, ultimatumul sovietic nu putea fi respins.

Sfătuiți de aliații și de prietenii noștri să ne supu-
nem ultimatumului sovietic, pentru a nu aprinde
un război în această parte a Europei, am crezut
că prin propunerea unor negocieri vom putea cel pu-
țin ameliora condițiile ce ni se puneau, și de aci cererea
noastră a unui loc de întâlnire pentru plenipotențiarii
ambelor părți.

În așteptarea răspunsului de la Moscova, Consili-
ul de Coroană a ținut o a doua ședință la 9 seara,
iar în cursul nopții de 27 spre 28 iunie a sosit răs-
punsul așteptat al U.R.S.S.-ului, transmis și de
data asta prin Legația noastră de la Moscova.

Situația noastră era lămurită: cedare sau război.

În care condiții se prezenta pentru războiul? În ce
privește puterile noastre, eram chemați să luptăm
spre răsărit cu forțe covârșitoare față de ale noas-
tre, fără să avem în spate siguranța de liniște ab-
solută pe celelalte granițe. În lupta pe care am
fi întreprins-o nu puteam conta pe nici un ajutor.

În asemenea condiții, un război ar fi însemnat
mistuirea întregii noastre armate, fără ca statul
român să mai păstreze vreo apărare împotriva
altor eventuale atacuri. Guvernul român a soco-
tit că, înainte de toate, în situația de azi, armata
română trebuie să rămână intactă și, încredători
în vitalitatea neamului nostru și în soarta lui,
în vitalitatea acestui neam care a știut să infrin-
gă în cursul veacurilor prin răbdare toate ne-
dreptățile și toate apăsările, a primit cu durere

și resemnare condițiile pe care nu le putea înlătura și a trimis la Moscova ultimul răspuns...

— *Expunerea ministrului afacerilor străine, C. Argetoianu, făcută în ședința comisiilor de afaceri străine ale Camerei și Senatului, 2 iulie 1940. —*

Basarabia este provincia ruptă din trupul Moldoviei în anul 1812 și revenită la patria mamă în anul 1918, prin voința unei populații care, după un veac de aservire, nu-și uitase nici originea, nici limba strămoșească și nu-și instrăinase nici obiceiurile și simțirea. Unirea Basarabiei cu România nu a fost un act de cucerire, ci un act de eliberare săvârșită pe temeiul unor drepturi care au fost și au rămas în conștiința neamului nostru imprescriptibile.

Bucovina este provincia românească ruptă din trupul Moldoviei în anul 1775 și revenită României integrate în hotarele ei etnice prin manifestarea voinței populației sale, lămurit exprimate, în 28 noiembrie 1918. Basarabia a fost și a rămas una din cele mai vechi fortărețe ale românismului, iar populațiile străine care s-au pripășit pe pământul ei nu i-au putut schimba nici caracterul, nici înfățișarea: Basarabia, cu populația ei răzeșească, cu toate cetățile și ctitoriile ei voevodale, a fost și a rămas românească.

În noaptea de 26 spre 27 iunie, guvernul U.R.S.S., printr-un ultimatum care expira în 24 de ore, a cerut României această provincie românească, precum și nordul Bucovinei.

România avea de ales între rezistență și acceptare. Rezistența înseamnă războiul - războiul unui imperiu numărând 180 milioane de oameni împotriva unei țări de 20 milioane de locuitori, silită de o gravă situație internațională să vegheze și pe alte fronturi. Acceptarea însemna jertfirea Basarabiei, ciuntirea Bucovinei de Sus și o gravă stirbire adusă unității noastre naționale.

Nu cunosc în istoria noastră politică problemă mai chinătoare decât aceea pusă spre rezolvare Coroanei și sfetnicilor ei în zilele de 27 și 28 iunie.

În ultimul ceas în care mai puteam da un răspuns, am hotărât: am hotărât acceptarea.

Declar aci, în fața Parlamentului și a țării: am hotărât evacuarea Basarabiei și a Bucovinei de Sus, pentru a putea salva azi ființa statului român și pentru a nu pune în primejdie viitorul românismului. Declar aci că am luat această hotărâre sub presiunea forței, într-unul din cele mai grele momente ale istoriei noastre și lasând viitorului sarcina să judece actul nostru...

Expunere prezentată în aceeași ședință,
2 iulie, de Primul ministru Gheorghe Tătărescu

*după șase decenii și jumătate trăite aici cu altă
omnipotență, distincție și precizie, aparținând în cea
mai mare parte culturii franceze.*

*Oui, j'ai reçu le titre de Chevalier de la Légion
d'honneur.*

*Plus ce... perfectione
și cultura română?*

*Am știut să scriu în limba mea și să ascult
muzica noastră românească și baladele românești. Ea
sunt românești.*

*Când am venit aici (am plecat în anul 1923 n.m.)
puteam să scriu în limba mea și să vorbesc în
română.*

*Dar... mea
ca să nu mă fac de rușine, să nu se spună ceva
neplăcut despre un actor român, pentru că asta
am fost la început, o actriță română.*

Să se vă gîndiți cel mai des?

*Să țara mea, la copilăria mea, à ma fille,
à ma petite-fille, înțeleg că țara mea de război
înțelegăm. Țara noastră a fost făcută ca să fie
fericită. A suferit puțin în istoria ei, să putem
trebuie să se odihnească cu francezul. Le țara
franceză! Le mindră eram când mergeam actorii
francezi se bucurau să merg să joci la București
în francezește aceea de țară!*

*Mă impresionează oit de frumos vorba cu
gîndul la țara France, după citirea ore de dialog*

După șase decenii și jumătate trăite aici cu atâtea onoruri, distincții și premii, aparțineți în cea mai mare parte culturii franceze.

— Oui, j'ai reçu le titre de Chevalier de la Légion d'honneur.

— Prin ce se manifestă sentimentul că aparțineți și culturii române?

— În primul rând, în fiecare seară eu mă rog în limba română, în limba poporului meu, și ascult mereu muzică românească și folclor românesc. Eu sînt româncă.

Cînd am venit aici (la Paris în anul 1923 n. n.), puteam să mă bucur de cele mai mari plăceri. Dar m-am sacrificat cu totul pentru munca mea ca să nu mă fac de rușine, să nu se spună ceva neplăcut despre un actor român, pentru că asta am fost la început, o actriță română.

— Să ce vă gîndiți cel mai des?

— Să țara mea, la copilăria mea, à ma fille, à ma petite-fille. **Fericirea țării mele am dorit-o întotdeauna.** Țara noastră a fost făcută ca să fie fericită. A suferit atîta în istoria ei, că acum trebuie să se odihnească cu frumosul. Ce țară frumoasă! Ce mîndră eram cînd marii actori francezi se bucurau că merg să joace la București, în frumusețea aceea de țară!

— Mă impresionează cît de frumos vorbiți cu gîndul la țară. Acum, după cîteva ore de dialog,

vorbiți de parcă ieri ați fi plecat de acasă.

— Dar cum altfel! Mai uit câte un cuvânt, nu-mi aduc aminte și mă infurii. Zic cum se poate să-l uit, când toată viața am jucat cu un accent românesc care a determinat la un moment dat o modă.

— Cum să scriu, interviu cu Elvire Popesco, cum sînteti trecută în Larousse sau cu Elvira Popescu?

— Vai, maică dragă. Eu sînt și mă numesc Elvira Popescu, de cetățenie franceză dar **cu sufletul și cu inima de român**. Eu am spus totdeauna, sînt româncă și sînt mîndră de locul nașterii și tineretii mele.

— *Interviu acordat Revistei Flacăra*
— 14.10.1988 — de celebra artistă franceză Elvira Popescu de origine română, nume sacru inclus în toate enciclopediile și dicționarele de prestigiu ale lumii. —

DOINĂ

**CÂNTEC
DE DOR ȘI JALE**

De la Mureș pînă la Tisa
Tot Românul plînge și jale
Că nu are în țară
De-acum nici o țară
De la Mureș pînă la Tisa
De la Mureș pînă la Tisa
Mureșul calca ne-o ajun.
Din Boian la Vatra Doamii
Aici sînt omida cormii
Și străinul te tot paște,
De nu te urai poți omorîte.
Sunt la munte, jos pe vale
Și-au făcut dușmanii cale;
Din Sălcuța pînă-n Săcele
Numai vadati ca acele
Vai de biet Român săracul,
Indărățit tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se-ndeamnă,
Nici îi este toamna toamnă,
Nici e vară vara lui
Și-î străin în țara lui.
De la Tisa pînă la Doroșoara
Aici dușmanii ca pînă

DOINĂ

De la Mîstru pîn-la Tîsa
Tot Românul plînsu-mi-s-a

Că nu mai poate străbate
De-atîta străinătate.

Din Hotin și pîn-la Măre
Vin Muscalii de-a călare,
De la Măre la Hotin
Mereu calea ne-o atîin.

Din Boian la Vatra Dornii
Au umplut onida cornii
Și străinul te tot paște,
De nu te mai poți cunoaște.

Sus la munte, jos pe vale
Și-au făcut dușmanii cale;
Din Sătmăr pînă-n Săcele
Numai vaduri ca acele.

Vai de biet Român săracul,
Îndărăt tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se-udeamnă,
Nici îi este toamna toamnă,
Nici e vară vara lui
Și-i străin în țara lui.

De la Turnu-n Dorohoiu
Curg dușmanii ca puhoiu

*Și s-așează pe la noi;
Și cum vin cu drum de fier,
Toate cîntecele pier,
Zboară păsările toate
De neagra străinătate.
Numai umbra spinului
Lia nșă creștinului.
Își dezbracă țara sinul,
Codrul - frate cu Românul -
De săcure se tot pleacă
Și izvoarele îi seacă -
Sărac în țară săracă.*

*Cine-au îndrăgit străinii
Minca-i-ar inima cîinii,
Minca-i-ar casa pustia
Și neamul nemernicia!*

*Ștefan, Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta,
Las-Arhimandritului
Toată grija schitului
Lasă grija Sfinților
În sama părinților,*

Clopoțele să le tragă
Ziua-ntreagă, noaptea-ntreagă,
Doar s-a-ndura Dumnezeu
Ca să-ți mîntui neamul tău!
Tu te-naltă din mormînt
Să te-ai aud din corn suind
Și Moldova adunînd.
De-i suna din corn odată,
Ai s-aduni Moldova toată,
De-i suna de două ori
Îți vin codri-n ajutor,
De-i suna a treia oară
Toți dușmanii or să piară
Din hotară în hotară, -
Îndrăgi-i-ar ciorile
Și spunzurătorile!

Mihail Eminescu-1883.

LIMBA NOASTRĂ

Limba noastră-i o comoară
În adâncuri infundată,
Un şirag de piatră rară
Pe moşie revărsată.

Limba noastră-i foc, ce arde
Într-un neam, ce fără veste
S-a trezit din somn de moarte
Ca viteazul din poveste.

Limba noastră-i numai cîntec,
Doina dorurilor noastre,
Roiu de fulgere, ce spîntec
Nouri negri, zări albastre.

Limba noastră-i graiul pînii
Cînd de vînt se mişcă vara;
În rostirea ei batîinii
Cu sudori sfîntit-au ţara.

.....
Limba noastră-i vechi izvoade,
Povestiri din alte vremuri;
Şi, citindu-le-uşirate,
Te-ufiori adînc şi tremuri.

Limba noastră îi aleasă
Să ridice salvă-n ceruri,
Să ne spue-n hram şi-acasă
Veşnicile adevăruri.

*Limba noastră-i limbă sfântă
Limba vechilor cazanii,*

*Care-o pling și care-o cîntă
De la vatra lor țărani.*

*Înviați-vă dar graiul
Ruginit de multă vreme,
Ștergeți slinul, mușegaiul
Al nitării-n care geme.*

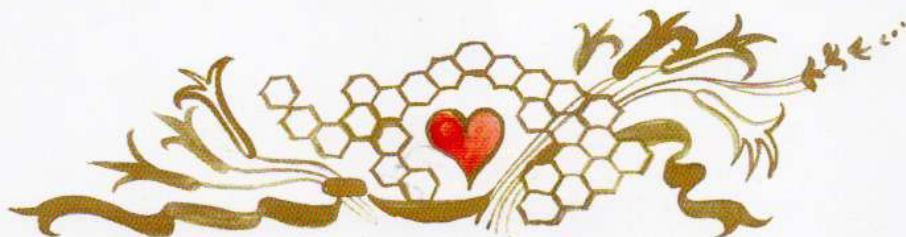
*Stringeți piatra lucitoare
Ce din soare se aprinde,
Și-ți avea în revărsare
Un potop nou de cuvinte.*

*Nu veți plinge-atunci amarnic
Că vi-i limba prea săracă,
Și-ți vedea cît e de daruic
Graiul țării noastre dragă.*

*Răsări-va o comoară
În adîncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară
De moșie răvărsată.*

— Trebuie citită totdeauna în picioare. —

*— Scrisă în tranșeele de la Mărășești în
vara anului 1917, de Preot Alexe Mateevici. —*

VIATA CRISTIANA IN DACIA (SECOLELE II-VI)

Legenda
○ Drupe
1. Desapariți paleocristini
* Seaua principală

PE CE NE BIZUIM

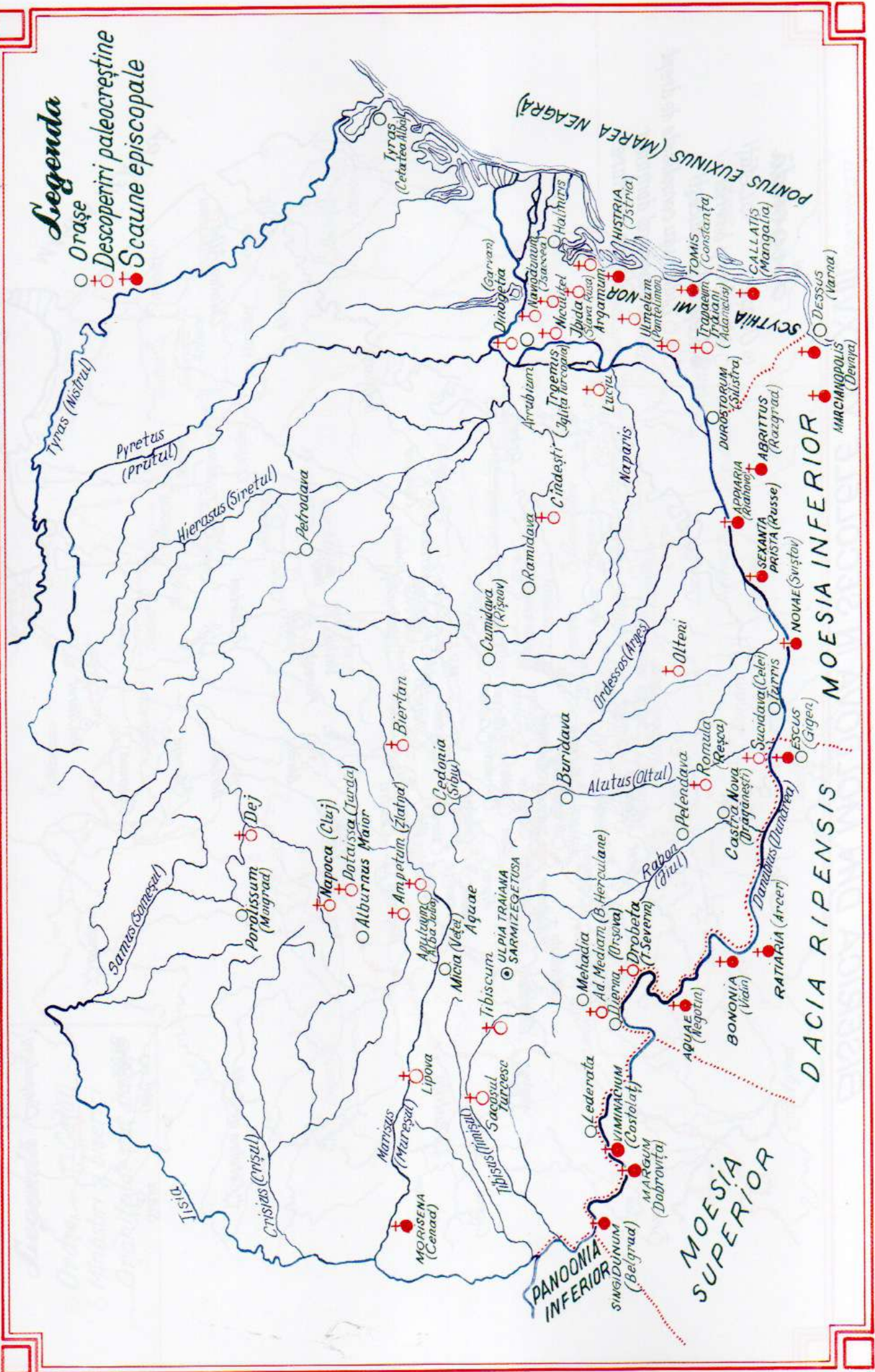

MOESIA SUPERIOR

DACIA RIAPENSIS

MOESIA INFERIOR

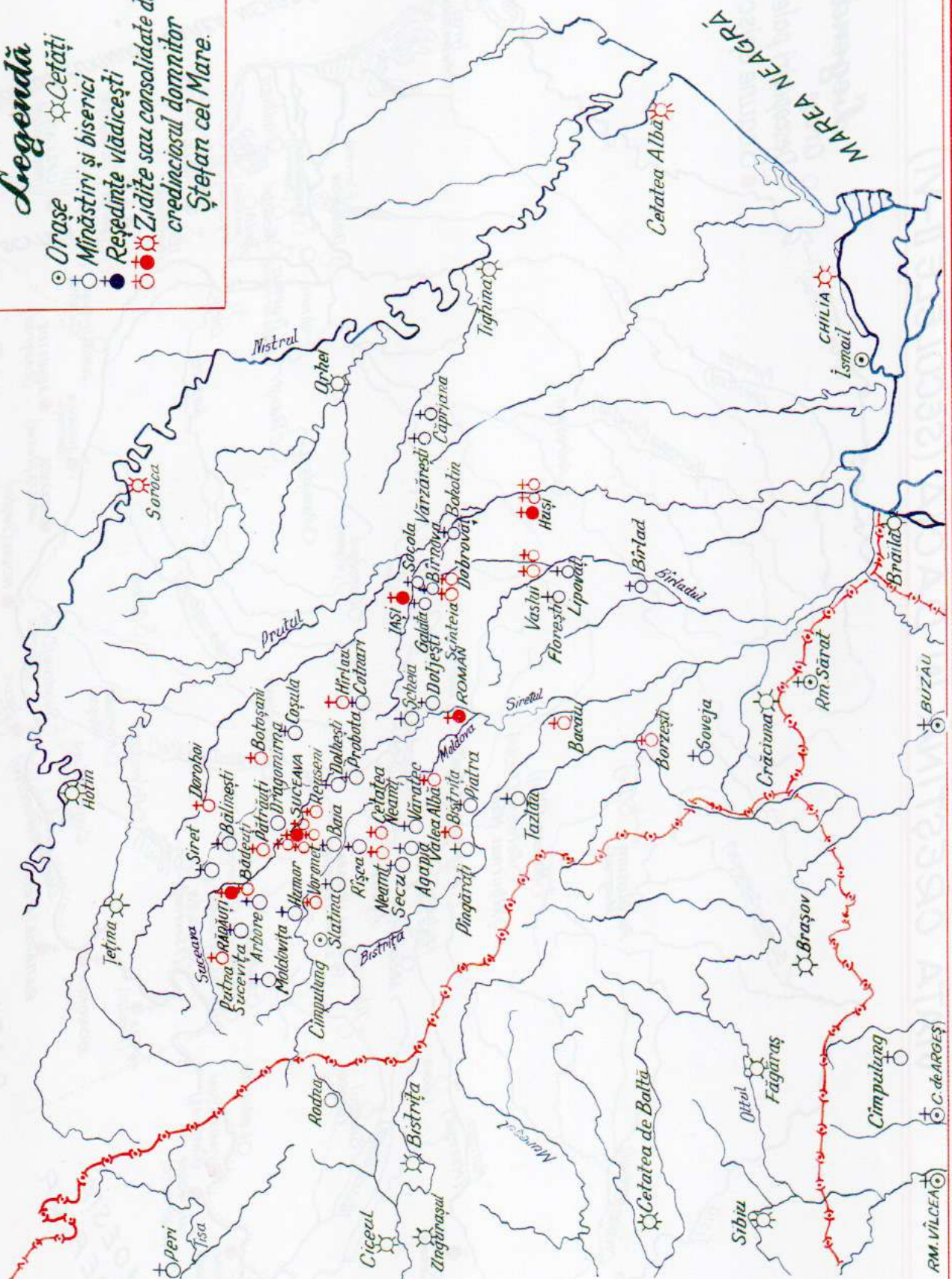
VIAȚA CREȘTINĂ ÎN DACIA (SECOLELE II-VI)

BISERICA DIN MOLDOVA ÎN SECOLELE XIV—XVIII.

Legendă

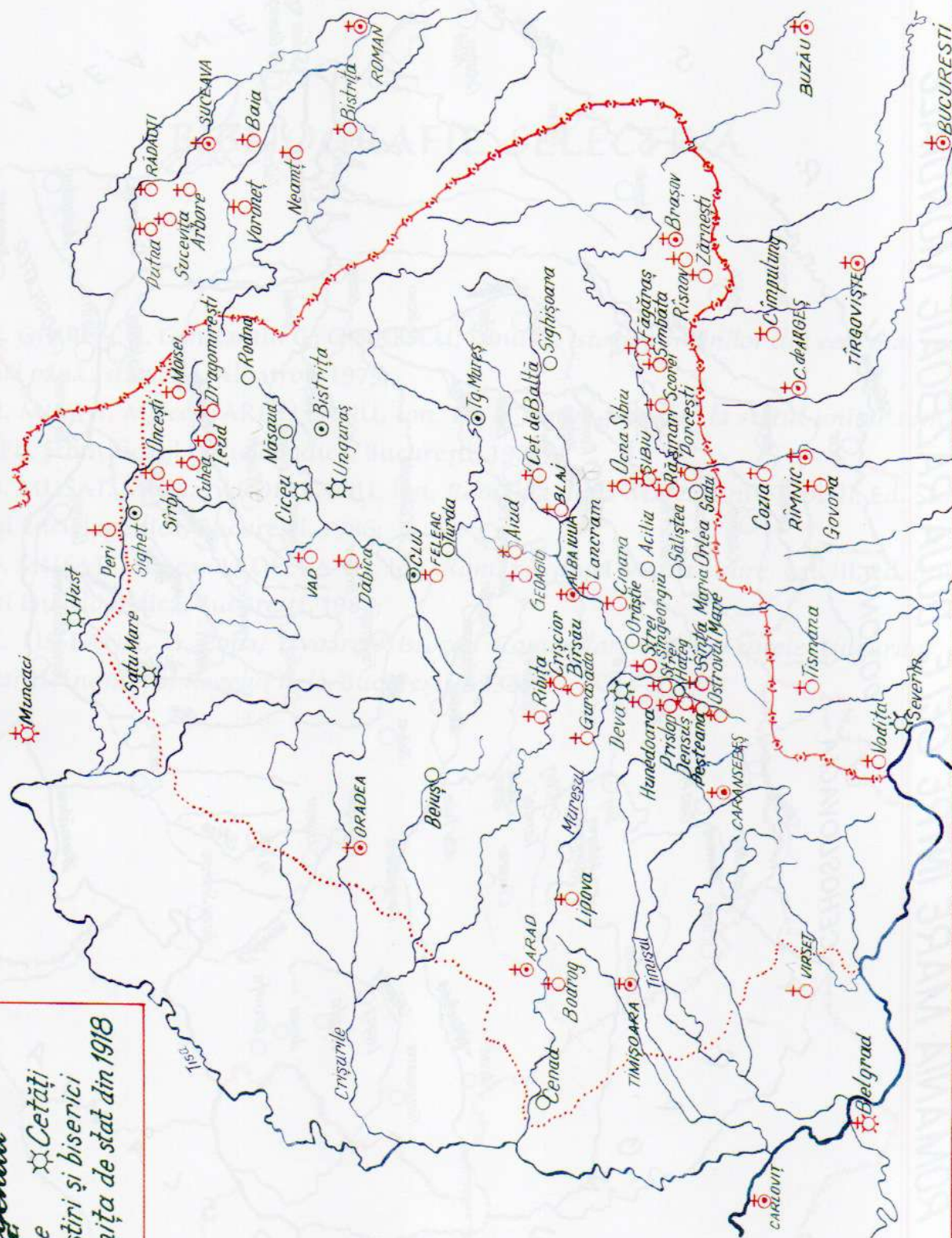
- Orașe
- ⊗ Cetăți
- ⊕ Mănăstiri și biserici
- ⊖ Reședințe vladicești
- ⊗ Zidite sau consolidate de drept credinciosul domnitor Ștefan cel Mare.

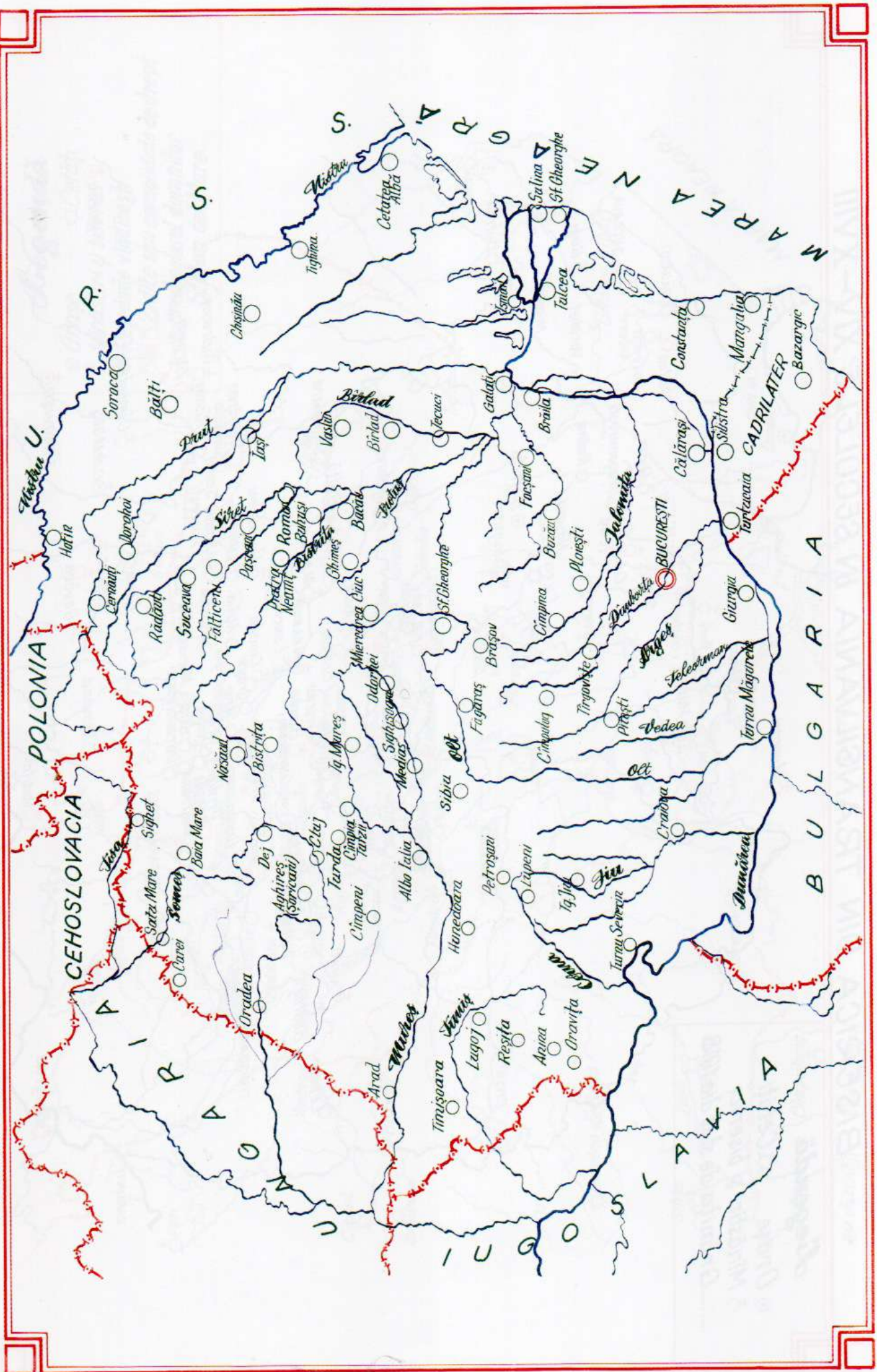
BISERICA DIN TRANSILVANIA ÎN SECOLELE XIV-XVIII

Legendă

- Orașe
- ⊗ Cetăți
- ⊕ Mirăstiri și biserici
- ..... Granița de stat din 1918

ROMÂNIA MARE ÎNTRU CELE DOUĂ RĂZBOAIE MONDIALE

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. GIURESCU, Constantin C.; GIURESCU, Dinu C., *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi*, Ed. Albatros, 1975;
2. MUȘAT, Mircea; ARDELEANU, Ion, *De la statul geto-dac la statul unitar român*, vol. I, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1983;
3. MUȘAT, Mircea; ARDELEANU, Ion, *România după Marea Unire*, vol. II, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1986;
4. MUȘAT, Mircea; ARDELEANU, Ion, *România după Marea Unire*, vol. III, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1988;
5. LISSEANU, G. Popa, *Izvoarele Istoriei Românilor*, vol. I: *Faptele Ungurilor de Secretarul Anonim al Regelui Bela*, București, 1934.

Legendele români grupie istoriei pe care
au creat și în sfârșit istoriei ce le-a urmat.

ORDINUL STEAGULUI DRACULUI

ȘTEFAN CEL MARE

ȘTEFAN CEL TÂNĂR

NICOLAE BĂLCESCU

ȘTEFAN CEL MARE

ORDINUL STEAGULUI ȘTEFI

ȘTEFAN CEL MARE

ȘTEFAN CEL MARE

ȘTEFAN CEL MARE

ȘTEFAN CEL MARE

STEAGUL ȘAILOR

ORDINUL STEAGULUI ȘTEFI

Legendele rămân grație istoriei pe care
au creat-o și în pofida istoriei ce le-a urmat.

„Dacia a fost unde este acum Moldova și Țara Muntenească, cum și cu tot Ardealul și Maramureșul și Țara Oltului, iar hotarele sale despre răsărit este apa Nistrului, la istoricii cei vechi Tiras, iar despre amiazăzi Marea Neagră și Dunărea, despre apus Panonia, acum țărilor Budii, despre miazănoapte Moravia și Podolia și crăia leșească unde este Camenița”.

Miron COSTIN

„Iar noi rumânii, suntem adevărați romani, și aleși romani în credință și în bărbăție, din care Ulpie Traian i-au așezat aici și în urma lui Decebal, după ce de tot l-au supus și l-au pierdut; și apoi și celălalt tot șiragul împăraților așa i-au ținut și i-au lăsat așezați aici și dintr-acelora rămășiță să trag până astăzi rumânii aceștia. Însă rumânii se înțeleg nu numai aceștia de aici, ci și cei din Ardeal, care încă și mai neaoși sunt și moldovenii și toți câți și într-o altă parte se află și au această limbă”.

Constantin CANTACUZINO

Biserica Sfinții Arhangeli din Ghelari (Jud. Hunedoara)

CUVÂNT ÎN
INTRODUC
LAUDA
DACL
STATE
MARTI
RELA
BLICOM
PRIAL
JINREA
NOI RA
RUGAC
CENTE
PE CE A
BIBLIOGRA

9
17
21
27
33
48
53
65
76
81
111
115
123
129

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	5
INTRODUCERE	7
<i>LAUDATIO</i>	17
<i>DACI ȘI ROMANI</i>	21
<i>STATE, STABILITATE, CREDINȚĂ STRĂMOȘEASCĂ</i>	27
<i>MĂRTURII ALE INVADATORILOR</i>	33
<i>RELAȚII INTER-ROMÂNE</i>	45
<i>BUCOVINĂ, PLAI DE DOR... BASARABIE ROMÂNĂ...</i>	53
<i>PRIMA CONFLAGRAȚIE</i>	65
<i>UNIREA CEA MARE</i>	75
<i>NOI RAPTURI... NOI TRĂDĂRI...</i>	81
<i>RUGĂCIUNE ȘI CULTURĂ ÎN LIMBA STRĂMOȘEASCĂ</i>	111
<i>CÂNTEC DE DOR ȘI JALE</i>	115
<i>PE CE NE BIZUIM</i>	123
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	129

CUPRINS

5	CIVĂNT ÎNAINTE
7	INTRODUCERE
17	LALDATIO
21	DACI ȘI ROMANI
27	STATE STABILITATE CREDINȚĂ STRĂMOȘEASCĂ
33	MĂRTURII ALE INVADATORILOR
49	RELAȚII INTER-ROMÂNE
53	SUCOVINA PĂI DE DOR... BAZARABIE ROMÂNĂ
55	PRIMA CONFLAGAȚIE
75	LIBRERĂ CEA MARE
81	NOI RAPTURI... NOI TRĂDĂRI
111	RUGĂCIUNE ȘI CULTURĂ ÎN LIMBA STRĂMOȘEASCĂ
115	CÂNTEC DE DOR ȘI JALE
123	PE CE NE RIZUMI
129	BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI

Intrarea Miron Cristea nr. 6, 040162, București

Tel.: 021.335.21.29; 021.335.21.28; Fax: 021.335.19.00

E-mail: contact@librariacartilorbisericessti.ro,

tipografia@patriarhia.ro, editura@patriarhia.ro

librariacartilorbisericessti.ro

*Regele Ferdinand și Regina Maria, primii suverani ai României întregite
[Scena XXV din fresca Ateneului Român]*

CATEDRALA NAȚIONALĂ DIN BUCUREȘTI

ISBN 978-973-0-28843-8